

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»
Директор інституту
Олег ШЕРЕМЕТ
(підпис) (ім'я та прізвище)

«__» _____ 2025 р.

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри
Лада ШІРІНЯН
(підпис) (ім'я та прізвище)

«__» _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування
на тему: **Рейтингова оцінка діяльності страхових компаній в Україні**

Виконав: здобувач 4 курсу, групи 14

Мельніченко Анастасія Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Керівник: Шірінян Лада Василівна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Рецензент _____
(ім'я та прізвище)

_____ (підпис)

Я, як здобувач (ка) Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я, не надавав (ла) і не одержував (ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач (ка) _____
(підпис)

Київ – 2025р.
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління
 Кафедра фінансів
 Освітній ступінь бакалавр
 Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
 (шифр і назва)
 Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування
 (назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Завідувач кафедри фінансів
 _____
 /Лада ШІРІНЯН/
 «___» _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Мельніченко Анастасія Сергіївна
 (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Рейтингова оцінка діяльності страхових компаній в Україні
 керівник проекту (роботи) Шіріяня Л.В., д.е.н., проф.
 (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
 затверджені наказом закладу вищої освіти від «01» листопада 2024 р. № 928-КС
2. Строк подання здобувачем роботи 10 червня 2025 р.
3. Вихідні дані до роботи підручники, навчальні посібники, монографії, періодичне видання, статті, інтернет-ресурси, звітність страхової компанії, комерційних підприємств.
4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
Розділ 1 Теоретичні основи рейтингової оцінки діяльності страхових компаній.
Розділ 2. Аналіз фінансового стану та рейтингових позицій ПрАТ «Страхова компанія «ARX».
Розділ 3. Шляхи підвищення ефективності діяльності ПрАТ «Страхова компанія «ARX».
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
табл. 1. Порівняльна характеристика методів оцінки фінансової стійкості страхових компаній, табл. 2. Позиція ПрАТ «СК «ARX» у рейтингах страхових компаній України за 2024 рік табл. 3. Динаміка доходів АТ «СК «АРКС» за 2021-2023 рр., тис. грн табл.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Шірінян Л.В.		
II	Шірінян Л.В.		
III	Шірінян Л.В.		

7. Дата видачі завдання 01 листопада 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви, отримання завдання і узгодження плану з керівником	01.11.2024	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	до 18.03.2025	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	до 06. 05.2025	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	до 27.05.2025	
5	Оформлення роботи і подання керівникові для проходження попереднього захисту	до 01.06.2025	
6	Попередній захист	03.06.2025	
7	Доопрацювання кваліфікаційної роботи після попереднього захисту, проходження перевірки на плагіат , узгодження змісту доповіді та презентації з керівником, отримання відзивів на роботу	до 06.06.2025	
8	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	09.06.2025	

Здобувач

_____ Мельніченко А. С.
 (підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ Шірінян Л.В.
 (підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Мельніченко А. С. «Рейтингова оцінка діяльності страхових компаній в Україні»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 20_25_.

Кваліфікаційна робота присвячена рейтинговій оцінці страхової компанії та її місце серед інших страховиків. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано завдання дослідження.

У першому розділі розкрито сутність, роль і функції страхових компаній у фінансовій системі. Міжнародні стандарти у рейтинговій оцінці страхових компаній. Міжнародні стандарти у рейтинговій оцінці страхових компаній.

Другий розділ присвячено оцінці рейтингових позицій компаній на ринку страхування України, аналіз динаміки страхових премій та виплат. Розглянуто загальну характеристика діяльності ПрАТ страхової компанії «ARX

Третій розділ зосереджений на розробці заходів щодо підвищення рейтингу та конкурентоспроможності, а також пропонує пропозиції щодо диверсифікації страхового портфеля страховиків на українському ринку.

Ключові слова: страхування, страхова компанія,, інвестиції, страховий портфель, МТСБУ (моторно-транспортне бюро України).

Melnichenko A. S. «Rating Assessment of Insurance Companies' Activities in Ukraine»

Qualification paper for the Bachelor's degree in specialty 072 – Finance, Banking, and Insurance. National University of Food Technologies, Kyiv, 20_25_

The qualification paper is dedicated to the rating assessment of an insurance company and its place among other insurers. The paper consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references, and appendices.

The introduction substantiates the relevance of the topic and formulates the research objectives.

The first chapter reveals the essence, role, and functions of insurance companies in the financial system. It also covers theoretical approaches to rating assessment of insurance companies' activities and international standards in rating assessment of insurance companies.

The second chapter is devoted to assessing the rating positions of companies in the Ukrainian insurance market and analyzing the dynamics of insurance premiums and claims. It also provides a general overview of the activities of PJSC Insurance Company "ARX".

The third chapter focuses on developing measures to improve the rating and competitiveness, and offers proposals for diversifying the insurance portfolio of insurers in the Ukrainian market.

Keywords: *insurance, insurance company, rating assessment, diversification, investments, insurance portfolio, MTSBU (Motor (Transport) Insurance Bureau of Ukraine).*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ	6
1.1. Сутність, роль і функції страхових компаній у фінансовій системі.....	6
1.2. Теоретичні підходи до рейтингової оцінки діяльності страхових компаній	13
1.3. Міжнародні стандарти у рейтинговій оцінці страхових компаній.	21
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА РЕЙТИНГОВИХ ПОЗИЦІЙ ПрАТ «Страхова компанія «ARX».....	26
2.1. Загальна характеристика діяльності ПрАТ страхової компанії «ARX»	26
2.2. Оцінка рейтингових позицій на ринку страхування України	33
2.3. Динаміка страхових премій та виплат	39
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «Страхова компанія «ARX».....	47
3.1. Ошибка! Закладка не определена. і.....	47
3.2. Ошибка! Закладка не определена.Ошибка! Закладка не определена. 51	
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66
ДОДАТКИ.....	69

ВСТУП

У сучасних умовах трансформації фінансового ринку України страховий сектор відіграє все більш важливу роль у забезпеченні економічної стабільності та фінансової безпеки держави. Страхові компанії не лише надають захист від фінансових ризиків фізичним та юридичним особам, а й виступають активними учасниками інвестиційного процесу, сприяючи розвитку національної економіки. Їх ефективне функціонування та надійність є надзвичайно важливими як для споживачів страхових послуг, так і для державних інституцій, які забезпечують регуляторний контроль.

Особливої уваги заслуговує діяльність ПрАТ «Страхова компанія «ARX», яка є однією з найвідоміших та найстабільніших компаній на страховому ринку України. Компанія неодноразово посідала провідні позиції у вітчизняних рейтингах, демонструючи позитивну динаміку фінансових показників, високу якість сервісу та інноваційність у страхуванні. Її досвід є репрезентативним прикладом ефективної адаптації до сучасних викликів і може слугувати основою для розробки загальних рекомендацій щодо підвищення ефективності функціонування страхового сектору в Україні.

Актуальність теми дослідження зумовлена зростанням потреби у прозорій та достовірній інформації про фінансовий стан та ринкову позицію страхових компаній. В умовах кризи довіри до фінансових інститутів, зумовленої економічними та геополітичними чинниками, важливою є наявність незалежної та об'єктивної оцінки діяльності страховиків. Рейтингова оцінка дозволяє суб'єктам ринку — від клієнтів до регуляторів — приймати обґрунтовані рішення. Також допомагають потенційним клієнтам оцінити фінансову стійкість, надійність та здатність страховика виконувати свої зобов'язання (наприклад, виплачувати страхові відшкодування, дозволяють оцінити ризики та потенційну прибутковість інвестицій у страхові компанії). Останнє є важливим для формування інвестиційних портфелів для інвесторів. Рейтингова оцінка стає інструментом диференціації компаній, дозволяючи лідерам ринку підтверджувати свою стабільність та приваблювати більше

клієнтів. Компанії з високим рейтингом мають конкурентну перевагу. змушує страхові компанії постійно аналізувати свою фінансову діяльність, ризик-менеджмент та корпоративне управління. Вона виступає внутрішнім і зовнішнім стимулом для вдосконалення внутрішніх процесів, що сприяє підвищенню їхньої фінансової стійкості та ефективності. Національний банк України (НБУ) як регулятор фінансового ринку постійно вдосконалює вимоги до страховиків, включаючи критерії оцінки їхньої діяльності та ризиків. Рейтингова оцінка стає частиною системи нагляду, допомагаючи регулятору оцінювати системні ризики та вживати заходів для стабілізації ринку. Інтеграція України у світовий фінансовий простір вимагає відповідності міжнародним стандартам прозорості та надійності. Використання та розвиток систем рейтингової оцінки сприяє гармонізації українського страхового ринку з європейськими та світовими практиками. Це полегшує залучення іноземних інвестицій та співпрацю з міжнародними партнерами. Рейтинги допомагають зменшити цю асиметрію, надаючи незалежну та об'єктивну оцінку, що сприяє більш обґрунтованим рішенням учасників ринку. Існуючі методики рейтингової оцінки постійно потребують вдосконалення з урахуванням специфіки українського ринку, зміни регуляторного середовища та появи нових ризиків. Дослідження у цій сфері сприяють розробці більш точних, комплексних та адаптованих моделей оцінки.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування та практичне дослідження рейтингування діяльності страхових компаній в Україні на прикладі ПрАТ «Страхової компанії «ARX», а також розробка пропозицій щодо підвищення ефективності їх функціонування.

Для досягнення мети поставлено такі **завдання**:

- дослідити сутність, роль та функції страхових компаній у фінансовій системі України;
- проаналізувати наукові підходи до рейтингової оцінки діяльності страховиків;

- розглянути методичні основи рейтингування, критерії та джерела інформації;
- вивчити сучасні підходи до оцінки фінансової стійкості страховиків;
- охарактеризувати діяльність ПрАТ «Страхової компанії «ARX»;
- запропонувати напрями вдосконалення її функціонування та посилення ринкових позицій.

Об'єктом дослідження є діяльність страхових компаній в Україні.

Предметом дослідження виступає система рейтингової оцінки фінансової стійкості, конкурентоспроможності та ефективності функціонування страхових компаній на прикладі ПрАТ «СК «ARX».

У роботі використано загальнонаукові та спеціальні **методи дослідження**: аналіз і синтез, порівняння, індукцію та дедукцію, статистичні методи, метод експертного оцінювання, SWOT-аналіз, а також графічні методи візуалізації даних.

Теоретичне значення дослідження полягає в узагальненні підходів до рейтингування страхових компаній та обґрунтуванні ефективності їх застосування в умовах українського ринку. **Практична цінність** полягає у можливості використання результатів дослідження фахівцями страхових компаній, інвесторами, клієнтами та органами державного регулювання для підвищення рівня прозорості, керованості та конкурентоспроможності страхового сектора.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У першому розділі розглянуто теоретичні засади рейтингування діяльності страхових компаній. У другому — проведено детальний аналіз фінансового стану та рейтингових позицій ПрАТ «СК «ARX». У третьому — сформульовано пропозиції щодо вдосконалення її діяльності.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

1.1. Сутність, роль і функції страхових компаній у фінансовій системі

Страхові компанії займають важливе місце у фінансовій системі держави як інститути, що забезпечують перерозподіл фінансових ризиків між суб'єктами економіки. Їх діяльність базується на специфічному економічному механізмі — перенесенні ризику від однієї особи до колективу страхувальників за допомогою створення страхових фондів. Ці фонди формуються за рахунок страхових премій, сплачених клієнтами, і використовуються для здійснення страхових виплат у разі настання страхових подій [1, с. 286].

Згідно із Законом України «Про страхування» № 85/96-ВР від 07.03.1996 року (зі змінами), страхування — це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання визначених подій (страхових випадків), за рахунок грошових фондів, що формуються із сплачених страхувальниками страхових платежів (премій)[2]. Така інтерпретація чітко вказує на страхову діяльність як специфічну форму фінансових відносин, що має як юридичний, так і економічний характер. Це дозволяє страховим компаніям формувати не лише соціальний, а й макроекономічний ефект, посилюючи інвестиційний потенціал національної економіки. У такий спосіб вони сприяють розширенню внутрішнього попиту, підтримують державні соціальні програми, забезпечують капіталізацію інфраструктурних проєктів і, як наслідок, підвищують загальну економічну стабільність.

Страхові компанії беруть участь у трансформації короткострокових фінансових зобов'язань клієнтів у довгострокові інвестиційні ресурси, що позитивно впливає на розвиток ринку капіталів. Через інструменти інвестування — облігації внутрішньої державної позики (ОВДП), акції, корпоративні облігації, банківські депозити — страховики здійснюють

перерозподіл коштів між секторами економіки, виконуючи посередницьку функцію в механізмі фінансового забезпечення [3].

Крім того, діяльність страхових компаній є ключовою для формування економічної безпеки країни, особливо в умовах нестабільності, збройного конфлікту або природних катастроф. Вони виступають своєрідними стабілізаторами для бізнесу і населення, дозволяючи уникнути масових банкрутств, соціальної напруги та зниження добробуту.

Через механізм страхування реалізується інституційний вплив на платоспроможність та інвестиційну активність суб'єктів господарювання. Страхові компанії не лише компенсують втрати у разі настання ризикових подій, але й формують економічне середовище, в якому зростає довіра до довготривалих фінансових зобов'язань. Така довіра, у свою чергу, стимулює кредитну активність банків, розширює можливості зовнішнього фінансування для підприємств та знижує ризики неплатоспроможності, які часто є перепорою для реалізації інвестиційних проєктів [4].

Окрім регулятивної функції на рівні мікроекономіки, страхові компанії мають значний вплив і на макроекономічні процеси. Залучаючи велику кількість грошових коштів від населення та підприємств, вони перетворюються на акумулятори внутрішніх заощаджень, які спрямовуються в реальний сектор економіки. Інвестиційна діяльність страхових компаній сприяє розширенню національного фінансового ринку, створює додаткові джерела ресурсів для державного бюджету, а також зміцнює національну валюту за рахунок внутрішніх запозичень. Таким чином, страховий сектор опосередковано впливає на обсяг виробництва, рівень зайнятості та добробут населення.

У структурі фінансового нагляду страховий ринок є важливою сферою державного контролю, що дозволяє своєчасно реагувати на загрози фінансовій стабільності. Регуляторні інститути встановлюють вимоги до платоспроможності, формування резервів, структури активів і прозорості діяльності страховиків, тим самим підвищуючи рівень довіри до всього фінансового сектору. В умовах кризових явищ, зокрема політичної нестабільності, воєнного стану чи економічного спаду, саме страхові компанії

відіграють стабілізуючу роль, підтримуючи економіку шляхом оперативного перерозподілу ресурсів і компенсації втрат, що унеможлиблює ефект доміно в ланцюгу міжгалузевих зв'язків.

Таким чином, страхові компанії інтегруються у фінансову систему не лише як постачальники страхових послуг, а й як активні учасники формування фінансової стабільності, інвестиційної активності та соціального захисту. Їхня присутність у ключових механізмах економічного відтворення дозволяє забезпечувати ефективний розподіл фінансових ресурсів, підтримувати банківський сектор, стимулювати ділову активність і зменшувати загальноекономічні ризики. Щоб глибше зрозуміти характер цього впливу, важливо звернутися до аналізу основних функцій, які страховий сектор реалізує у фінансово-економічному середовищі, адже саме через функціональне наповнення проявляється його системне значення.

Функціональна специфіка страхових компаній ґрунтується на потребі в управлінні ризиками, що є невід'ємною складовою господарської діяльності в умовах ринкової економіки. Передусім, вони реалізують захисну функцію, забезпечуючи компенсацію матеріальних втрат, пов'язаних із настанням страхових подій. У цьому аспекті страхування виступає як механізм фінансової стабілізації, що дозволяє суб'єктам економічних відносин уникати кризових ситуацій та зберігати свою економічну життєздатність навіть у разі суттєвих втрат. Водночас реалізація цього механізму передбачає глибоке розуміння ризику, його класифікацію, оцінку та актуарний розрахунок, що забезпечує адекватне співвідношення між страховими внесками та ймовірністю виплат.

Іншою важливою функцією є попереджувальний вплив страхування на поведінку учасників ринку. Наявність фінансового стимулу у вигляді страхових умов або знижок у тарифах може спонукати страхувальників до впровадження заходів безпеки, зниження рівня ризику, покращення стандартів охорони праці, технічного обслуговування обладнання чи профілактики захворювань. У такий спосіб страхування не тільки компенсує наслідки небажаних подій, а й впливає

на зменшення їхньої ймовірності, формуючи більш відповідальну економічну поведінку [5, ст.304].

В умовах сучасної фінансової системи особливої ваги набуває інвестиційна функція страхових компаній. Накопичені кошти у формі страхових резервів можуть бути ефективно розміщені на фінансовому ринку, що сприяє перерозподілу капіталу у найбільш перспективні сектори економіки. При цьому, на відміну від банківських кредитів, ці ресурси є довгостроковими за своєю природою, що створює можливості для фінансування інфраструктурних, інноваційних та соціально значущих проєктів. Страхові компанії, виступаючи інвесторами, відіграють роль стабілізаторів, оскільки зменшують залежність економіки від зовнішніх фінансових впливів і сприяють розвитку внутрішнього ринку капіталів.

Не менш важливою є функція соціального захисту, яка набуває особливого значення в умовах недостатньої ефективності державних механізмів забезпечення добробуту населення. Добровільне медичне страхування, страхування життя, страхування на випадок втрати працездатності або нещасних випадків дозволяють особам і домогосподарствам зберігати стабільність у складних життєвих ситуаціях. Це сприяє формуванню моделі соціальної відповідальності, коли економічна безпека базується не лише на бюджетній підтримці, а й на усвідомленому плануванні фінансових ризиків.

Функції страхових компаній не існують ізольовано, а тісно переплітаються між собою, утворюючи єдину систему впливу на фінансове, соціальне та виробниче середовище. Це надає страховому сектору здатність не лише адаптуватися до змін, а й впливати на формування довготривалої економічної політики, підвищення рівня економічної безпеки держави, стимулювання модернізації та зміцнення інституційної спроможності фінансової системи.

У сучасній науковій літературі страхові компанії визнаються фінансовими інституціями подвійного призначення. По-перше, вони виконують функцію розподілу та компенсації ризиків, захищаючи економічні інтереси окремих осіб і суб'єктів господарювання. По-друге, вони діють як інституційні

інвестори, які здійснюють управління значними фінансовими ресурсами, акумульованими у формі страхових резервів, та реінвестують їх у дохідні інструменти на фінансовому ринку. Одним із найбільш досліджуваних напрямів є фінансова стійкість та платоспроможність страхових компаній. Вітчизняні вчені М. Александровна, В. Базилевич, О. Барановський, О. Вовчак, О. Гаманкова, О. Залєтова, О. Козьменко, В. Корнєва, О. Лапко, І. Лютого, С. Осадця та інших науковців. Проте з огляду на нестабільність розвитку вітчизняної економіки та зокрема ринку страхових послуг, виникає необхідність проведення аналітичних досліджень щодо формування доходів страхових компаній і визначення їх ефективності [6]. У фокусі досліджень — моделювання коефіцієнтів стійкості, розробка сценарних і стрес-тестів, що дозволяють оцінювати здатність страховиків протистояти кризовим явищам.

Значну увагу у вітчизняній та зарубіжній літературі приділено ризик-орієнтованому підходу до управління страховою діяльністю. Наукові праці аналізують структуру ризиків (страхові, операційні, ринкові, репутаційні), принципи перестраховування, а також побудову систем внутрішнього контролю і аудиту. В контексті впровадження нової регуляторної моделі на основі вимог Solvency II, акцент зміщується на індивідуальне оцінювання ризик-профілю кожного страховика.

Окремим блоком представлені дослідження, присвячені інструментам рейтингування страховиків. Зокрема, аналізується застосування інтегральних індикаторів, мультифакторних моделей, методів статистичного групування, експертного оцінювання. Увага акцентується на розробці адаптивних рейтингів, які враховують специфіку національного ринку страхування, а також чинники макроекономічної нестабільності. Не менш значущим є розвиток внутрішньої інфраструктури нагляду, включаючи вимоги до актуарної функції, фінансової звітності, зовнішнього аудиту та антикризових механізмів. Регулятор встановлює стандарти формування технічних резервів, оцінки перестраховування, проведення стрес-тестування та нагляду на основі ризик-профілю компанії.

Серед новітніх тенденцій наукового пошуку варто виділити роботи, присвячені цифровій трансформації страхування (insurtech). Досліджуються вплив інформаційних технологій на автоматизацію процесів страхування, застосування великих даних (Big Data), штучного інтелекту, блокчейну у врегулюванні страхових подій, персоналізації страхових продуктів [7].

У науковій літературі фінансова стійкість трактується як динамічна характеристика, що охоплює не лише поточний стан компанії, а й її здатність адаптуватися до змінного економічного середовища. Зокрема, В. Д. Базилевич визначає її як здатність компанії підтримувати оптимальне співвідношення між активами, зобов'язаннями та резервами при одночасному забезпеченні прибутковості й дотриманні нормативних вимог. Інші автори, зокрема зарубіжні дослідники (наприклад, Ф. Фрейда, М. Шкіпер), підкреслюють важливість стійкості щодо страхових ризиків і несподіваних збитків, вказуючи на роль диверсифікації, перестраховування та антикризового резервування. Серед зарубіжних дослідників слід згадати Ф. Міхальські, Д. Клегхорна, М. Шарпа, що працюють у сфері актуарної науки, ризик-менеджменту та економіки страхування.

Основу фінансової стійкості формують кілька ключових компонентів:

- ліквідність – здатність оперативно покривати поточні витрати та страхові виплати;
- платоспроможність – достатність власного капіталу для покриття зобов'язань;
- прибутковість – здатність компанії генерувати стійкий фінансовий результат у довгостроковій перспективі;
- достатність технічних резервів – відповідність обсягів резервування реальному ризиковому навантаженню;
- стабільність інвестиційної діяльності – ефективне розміщення коштів у надійні та прибуткові активи.

У сучасному підході фінансова стійкість розглядається не як статичне співвідношення показників, а як результат системного управління всіма сферами діяльності страховика, включаючи андеррайтинг, перестраховування,

інвестиції, управління витратами, а також відповідність до вимог регуляторного поля.

Оскільки фінансова стійкість страхових компаній, як було показано вище, є багатокомпонентним поняттям, що поєднує як поточні фінансові характеристики, так і здатність до адаптації в динамічному середовищі, виникає об'єктивна потреба в застосуванні відповідного інструментарію для її кількісного та якісного оцінювання. Теоретичне розуміння цього феномену має бути доповнене практичними методами аналізу, які дозволяють виявити рівень фінансової стійкості конкретної страхової компанії, порівняти його з ринковими орієнтирами та нормативами, а також сформулювати підґрунтя для прийняття управлінських рішень [8].

У процесі оцінювання фінансової стійкості страховиків застосовується широкий спектр методів, що відображають як регуляторні вимоги, так і внутрішньокорпоративні підходи до управління ризиками. У таблиці 1.1 узагальнено основні методи, що використовуються в національній і міжнародній практиці.

Таблиця 1.1

**Порівняльна характеристика методів оцінки фінансової стійкості
страхових компаній**

Підхід	Основні методи	Ключові показники / інструменти	Особливості застосування
Вітчизняний нормативний	Аналіз регуляторних нормативів НБУ	Коефіцієнт платоспроможності, структура активів, резерви, ліцензійні обмеження	Формалізований підхід; відповідність мінімальним стандартам
Експрес-аналіз	Коефіцієнтний аналіз, динамічні показники	ROE, Combined Ratio, приріст премій/активів, коефіцієнти ліквідності	Швидка діагностика на основі звітності
Solvency II (ЄС)	Ризик-орієнтований підхід, ORSA	SCR, MCR, облік страхових, ринкових, операційних ризиків; актуарні моделі	Висока чутливість до ризиків; індивідуалізація оцінки
Міжнародні стандарти	Стрес-тестування, прогнозне моделювання	Стресові сценарії, Monte Carlo simulation, оцінка адекватності резервів	Адаптація до турбулентного середовища; складні аналітичні інструменти
Рейтинговий	Інтегральна оцінка	Оцінка фінансової,	Поєднання кількісних і

підхід	на основі публічної інформації	операційної, репутаційної стійкості; фактори управління	якісних чинників; зовнішня валідність
--------	--------------------------------	---	---------------------------------------

Як свідчить таблиця 1.1, сучасна практика оцінки фінансової стійкості страховиків охоплює як формалізовані нормативні методи, так і гнучкі багатофакторні моделі, що враховують ризик-профіль кожної компанії. Важливим є також напрям актуарних досліджень, які охоплюють математичні аспекти тарифоутворення, прогнозування страхових випадків, моделювання збитків. Такі дослідження мають прикладне значення для обґрунтування тарифної політики, формування резервів та перестраховування ризиків.

Таким чином, наукові дослідження у сфері страхування створюють теоретичну основу для аналізу та вдосконалення діяльності страхових компаній, особливо в умовах зростаючих ризиків і змін регуляторного середовища. Водночас ефективність практичного впровадження наукових підходів значною мірою залежить від стану та еволюції нормативно-правової бази, яка визначає межі та механізми функціонування страхового ринку. Отже, страхові компанії функціонують як багатофункціональні фінансові інститути, що акумулюють, розподіляють і ефективно використовують фінансові ресурси з метою компенсації ризиків, стимулювання інвестицій, забезпечення соціальної та економічної рівноваги.

Фінансова система держави функціонує як єдиний механізм, де кожен інститут виконує чітко окреслену роль, а ефективна взаємодія між ними забезпечує стабільність і розвиток національної економіки. У цьому контексті страхові компанії є не лише обслуговуючим елементом, а й активним чинником регулювання економічних відносин. Їх присутність у структурі фінансового ринку посилює здатність економіки адаптуватися до внутрішніх та зовнішніх викликів, мінімізувати втрати від непередбачуваних подій, забезпечувати накопичення капіталу та перерозподіл ресурсів на довгостроковій основі.

1.2. Теоретичні підходи до рейтингової оцінки діяльності страхових компаній

Рейтингова оцінка страхових компаній в Україні формується на основі низки критеріїв, які охоплюють як фінансові результати, так і якісні аспекти діяльності. До ключових кількісних показників належать обсяги зібраних страхових премій, розмір страхових виплат, активи, страхові резерви, чистий прибуток і капітал. Якісні критерії включають репутацію компанії, якість клієнтського обслуговування, прозорість діяльності, рівень скарг і оцінку Моторного (транспортного) страхового бюро України (МТСБУ) за якістю врегулювання страхових випадків. Водночас український страховий ринок має свої особливості, зокрема недостатню прозорість фінансової звітності та обмежену достовірність даних, що ускладнює оцінку. Незважаючи на це, рейтинги, складені авторитетними організаціями, такими як Mind.ua, InsuranceTop і Ukrainian Business Award, є важливим інструментом для оцінки діяльності страховиків[9]

З економічної точки зору рейтингування виконує функцію індикатора якості управління страховою компанією, її здатності виконувати зобов'язання перед клієнтами, реагувати на зміни ринкового середовища та зберігати фінансову стійкість у кризових умовах. В умовах високої конкуренції та посилення вимог до фінансової звітності, рейтинги стали не лише показником успішності страховика, а й засобом формування його ринкової стратегії та корпоративної репутації.

Рейтингові оцінки відіграють також важливу роль у забезпеченні прозорості ринку страхування. Вони дозволяють виявити як сильні, так і слабкі сторони компанії, сприяючи підвищенню рівня довіри з боку споживачів і підвищенню вимог до корпоративного управління. У такий спосіб рейтингування стимулює розвиток цивілізованого страхового середовища, де ключовими критеріями успіху стають відкритість, надійність і відповідальність.

Зважаючи на важливість рейтингової оцінки як комплексного явища, що поєднує економічні, фінансові та репутаційні аспекти, у науковій та практичній

площині сформувалося кілька підходів до її реалізації. Вони базуються на різних теоретико-методологічних засадах і відрізняються як за глибиною аналізу, так і за джерелами інформації, що використовуються у процесі оцінювання [10].

Теоретичні підходи до рейтингової оцінки діяльності страхових компаній сформувалися на стику економічної аналітики, фінансового менеджменту, права та статистики. Кожен із підходів відображає специфіку оцінювання певних аспектів діяльності страховиків, а їхнє поєднання дозволяє досягти комплексності та об'єктивності результатів рейтингування.

Один із найпоширеніших — експертний підхід, який передбачає використання оцінок фахівців, аналітиків, рейтингових агентств. Він базується на поєднанні кількісних і якісних факторів та дозволяє враховувати неформалізовані характеристики компанії: якість менеджменту, ділову репутацію, адаптивність до ринкових умов. Такий підхід особливо ефективний у ситуаціях, коли стандартні фінансові показники не дають повної картини діяльності компанії.

Статистико-аналітичний підхід ґрунтується на використанні кількісних фінансових показників: рівня платоспроможності, структури активів і зобов'язань, рентабельності, ліквідності, динаміки страхових премій і виплат. Основна перевага цього підходу — його об'єктивність і можливість порівняння різних компаній за єдиними критеріями. Разом з тим він обмежений у частині врахування неформалізованих факторів, таких як управлінська якість чи репутаційні ризики.

Інституційно-правовий підхід акцентує увагу на відповідності діяльності страховика чинним нормативним вимогам. Він включає аналіз виконання ліцензійних умов, дотримання стандартів звітності, наявність внутрішніх процедур управління ризиками, а також показників, передбачених регуляторними органами (наприклад, НБУ чи міжнародними структурами). Цей підхід важливий у процесі державного нагляду та розробки антикризових заходів на рівні всього сектору [11, с.358].

Порівняльний підхід передбачає аналіз діяльності страхової компанії у контексті її позицій щодо інших учасників ринку. Він дає змогу виявити конкурентні переваги або відставання в окремих сегментах (наприклад, автострахування, страхування життя), що дозволяє сформуванню обґрунтовану стратегію розвитку.

У практиці рейтингування зазвичай застосовується комбінація згаданих підходів, що дає змогу врахувати специфіку страхового бізнесу та сформуванню цілісну картину його ефективності й стійкості. Вибір конкретної методики залежить від мети оцінювання, доступності інформації та вимог регуляторного середовища.

Разом із цим важливо враховувати, що рейтингова оцінка виконує не лише інформаційну чи регуляторну функцію, а й є інструментом стратегічного управління страховою компанією. Завдяки систематичному рейтингуванню керівництво отримує об'єктивну інформацію про сильні та слабкі сторони своєї діяльності, ризики, динаміку розвитку та відповідність вимогам ринку. Це дозволяє формувати стратегічні цілі з урахуванням внутрішнього потенціалу й зовнішніх викликів.

Рейтингові показники можуть виступати орієнтирами при визначенні напрямів інвестиційної діяльності, оптимізації портфелю страхових продуктів, модернізації корпоративного управління або запровадженні інновацій. У контексті зростаючої конкуренції на страховому ринку, прозорість і високий рейтинг значною мірою впливають на репутаційний капітал компанії, її здатність залучати нових клієнтів, партнерів та інвесторів [12].

У сучасних умовах також зростає значення рейтингової оцінки для побудови комунікаційної політики страхової компанії. Високий рейтинг виступає інструментом зміцнення довіри до бренду, підвищення публічного іміджу та формування позитивного інформаційного фону серед клієнтів, ЗМІ та регуляторів.

Рейтингове оцінювання діяльності страхових компаній базується на низці узагальнених критеріїв, що комплексно відображають як фінансові, так і

нефінансові характеристики функціонування компанії. Основними серед них виступають: фінансова стійкість, платоспроможність, якість управління, відповідність нормативним вимогам, ринкова позиція, клієнтська орієнтація та інноваційність [13].

Фінансова стійкість охоплює здатність компанії зберігати стабільне фінансове становище упродовж тривалого періоду часу, що передбачає достатній обсяг резервів, наявність прибутку та позитивну динаміку капіталу. Платоспроможність — ключовий індикатор здатності страховика виконувати свої зобов'язання перед клієнтами у разі настання страхового випадку, що прямо впливає на рівень довіри з боку ринку.

Якість управління передбачає ефективність організаційної структури, кваліфікацію керівництва, наявність внутрішніх процедур управління ризиками та стратегічне планування. У свою чергу, відповідність нормативним вимогам оцінює дотримання ліцензійних умов, стандартів звітності та регуляторних приписів, встановлених Національним банком України або іншими уповноваженими органами.

Ринкова позиція відображає частку компанії на страховому ринку, динаміку страхових премій, конкурентоспроможність у різних видах страхування. Клієнтська орієнтація стосується репутації компанії, якості обслуговування, рівня задоволеності страхувальників. Нарешті, інноваційність охоплює запровадження нових страхових продуктів, цифрових рішень та адаптацію до змін у середовищі.

Для зручності аналізу основні критерії рейтингування узагальнено в таблиці 1.2, яка подає їх короткий зміст та значення у процесі оцінювання:

Таблиця 1.2

Основні критерії рейтингової оцінки страхових компаній

Критерій	Зміст оцінки	Значення для рейтингу
Фінансова стійкість	Резерви, прибутковість, капіталізація	Оцінка довгострокової стабільності
Платоспроможність	Здатність виконувати зобов'язання перед клієнтами	Визначає довіру до компанії
Якість управління	Кваліфікація менеджменту, внутрішні процедури, стратегія	Впливає на стійкість та адаптивність

Відповідність нормативам	Виконання вимог НБУ, ліцензування, прозорість звітності	Визначає надійність з погляду регулятора
Ринкова позиція	Частка ринку, обсяг премій, динаміка зростання	Відображає конкурентну спроможність
Клієнтська орієнтація	Якість сервісу, репутація, звернення клієнтів	Впливає на залучення нових страхувальників
Інноваційність	Нові продукти, цифровізація, технологічна модернізація	Показує здатність до розвитку в сучасних умовах

Як свідчить таблиця 1.2, кожен із критеріїв рейтингової оцінки має свою специфіку та виконує важливу роль у формуванні цілісного уявлення про діяльність страхової компанії. Комплексне врахування цих аспектів дозволяє підвищити об'єктивність оцінювання та забезпечити збалансовану аналітичну інтерпретацію рейтингових позицій.

Основні показники, що використовуються для рейтингової оцінки страхових компаній, систематизовано у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Ключові показники для рейтингової оцінки страхових компаній

Показник	Економічний зміст	Роль у рейтинговій оцінці
Коефіцієнт платоспроможності	Співвідношення власного капіталу до зобов'язань	Визначає здатність компанії виконувати зобов'язання
Коефіцієнт фінансової стійкості	Співвідношення технічних резервів до обсягу страхових виплат	Характеризує рівень забезпеченості страхових ризиків
Рентабельність активів (ROA)	Відношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів	Відображає ефективність використання ресурсів
Рентабельність капіталу (ROE)	Відношення прибутку до власного капіталу	Оцінює прибутковість для власників
Рівень страхових премій	Загальний обсяг зібраних страхових внесків	Визначає масштаби діяльності компанії
Обсяг страхових виплат	Загальна сума виплат за страховими випадками	Свідчить про здатність до компенсації ризиків
Темп приросту активів	Зміна обсягу активів у динаміці	Відображає динаміку розвитку
Темп приросту капіталу	Зміна величини власного капіталу у порівнянні з попереднім періодом	Показує фінансове зростання компанії
Структура інвестиційного портфелю	Співвідношення різних типів активів (депозити, цінні папери, нерухомість тощо)	Визначає надійність і прибутковість інвестиційної політики

Агрегація вищенаведених показників у єдиний інтегральний рейтинг відбувається шляхом їх нормалізації та зважування відповідно до пріоритетності кожного елемента. Вагові коефіцієнти можуть бути визначені як на основі нормативних вимог регуляторів, так і згідно з аналітичними методиками рейтингових агентств. У підсумку формується консолідована оцінка, що є відображенням поточної ефективності, фінансової надійності та стратегічної перспективності страхової компанії.

У контексті аналізу критеріїв та показників стає очевидним, що аналітична повноцінність рейтингової оцінки прямо залежить від надійності, системності й доступності первинної інформації. Лише за умови обґрунтованого інформаційного забезпечення рейтингування може виконувати не лише індикативну, а й регулятивну та прогностичну функції.

Найвищу довіру в процесі аналітичної обробки мають офіційні фінансові звіти, подані відповідно до вимог національних стандартів бухгалтерського обліку або Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Зокрема, баланс, звіт про фінансові результати, примітки до звітності містять усю необхідну кількісну базу для обчислення ключових показників діяльності. Вони є також обов'язковим джерелом для регуляторів та рейтингових агентств, оскільки дають змогу відстежувати фінансову динаміку страховика у порівнянні з нормативними параметрами.

Особливе значення має інформація, що надходить від Національного банку України, який після зміни законодавства виконує функції головного регулятора страхового ринку. Такі дані включають результати планових перевірок, узагальнені галузеві показники, коефіцієнти нормативної достатності капіталу, а також індикатори нагляду за ризиками. Регуляторна інформація забезпечує незалежну верифікацію звітних даних та дозволяє ідентифікувати потенційні зони ризику.

Водночас важливим джерелом інформації виступають результати зовнішнього аудиту, який здійснюється незалежними аудиторськими фірмами. Аудиторські висновки, зокрема у формі безумовно позитивного чи з обмеженнями, надають додаткову впевненість у достовірності фінансової

звітності. У разі виявлення суттєвих порушень чи застережень така інформація істотно впливає на рівень рейтингу [14].

Аналітичну цінність мають також матеріали незалежних рейтингових агентств, які здійснюють комплексну експертну оцінку компаній з урахуванням фінансових, операційних та репутаційних факторів. Методології таких агентств, як IBI-Rating, Expert-Rating, Standard & Poor's, передбачають багатофакторний аналіз і, зазвичай, містять порівняльні характеристики по ринку. Їх звіти є публічними або надаються за підпискою, і часто виступають основою для рішень інвесторів та партнерів.

Ще одним важливим компонентом є внутрішня документація самої страхової компанії — зокрема, політики управління ризиками, положення про корпоративне управління, стратегічні плани, протоколи наглядових рад. Хоча така інформація, як правило, є неpubлічною, її використання в процесі закритого або корпоративного рейтингування дозволяє глибше оцінити внутрішній потенціал компанії та її відповідність принципам прозорості й сталого розвитку.

Значущим доповненням до вищезазначених джерел виступають експертні опитування та зворотний зв'язок із клієнтами, які дають змогу враховувати нефінансові аспекти: рівень задоволеності послугами, репутацію страховика на ринку, швидкість врегулювання страхових випадків. У межах репутаційного аналізу такі дані набувають дедалі більшої ваги, зокрема в умовах високої конкуренції та цифрової трансформації ринку.

1.3. Міжнародні стандарти у рейтинговій оцінці страхових компаній.

Значну роль у забезпеченні надійності ринку відіграє впровадження міжнародних стандартів, зокрема принципів Solvency II, розроблених Європейським органом з нагляду за страховим ринком (EIOPA). Вони

спрямовані на забезпечення капітальної достатності страховиків, запровадження прозорої звітності, підвищення ролі управління ризиками та створення умов для чесної конкуренції. Українські регулятори поступово імплементують ці стандарти, адаптуючи їх до національних реалій.

Крім європейських норм, важливу аналітичну та методологічну підтримку у формуванні системи нагляду забезпечують рекомендації Міжнародної асоціації органів страхового нагляду (IAIS). Ця організація пропонує принципи ефективного нагляду, а також індикатори оцінки системних ризиків. Важливим аспектом є також співпраця з Світовим банком, МВФ та OECD, які сприяють посиленню інституційної спроможності регуляторних органів і впровадженню найкращих практик [15].

Інтегральні підходи до оцінювання фінансової стійкості страховиків ґрунтуються на узагальненні багатьох показників у межах єдиної аналітичної системи, що дозволяє отримати комплексну оцінку рівня стійкості та порівняти суб'єктів ринку між собою. Такі моделі поєднують фінансові, операційні та управлінські характеристики, а їх використання забезпечує високу аналітичну точність, прозорість та адаптивність до змін ринкових умов. Є кілька провідних рейтингових агентств, які домінують на міжнародному ринку страхових рейтингів, кожне з яких має власні унікальні акценти та методології.

Standard & Poor's (S&P): S&P Global Ratings є одним із "великої трійки" і широко використовується для оцінки страховиків. Їхня методологія включає глибокий аналіз фінансової стійкості, управління ризиками, корпоративного управління та стратегічних позицій на ринку. S&P оцінює як фінансову силу страхової компанії (Financial Strength Rating – FSR), так і її довгострокову кредитну спроможність.

Moody's Investors Service: Ще один гігант у світі рейтингів. Moody's зосереджується на оцінці здатності страховика виконувати свої зобов'язання перед полісоутримувачами, використовуючи детальний аналіз капіталу, прибутковості, управління активами та пасивами, а також бізнес-моделі.

Fitch Ratings: Fitch також є частиною "великої трійки" і надає важливі рейтинги для страхових компаній по всьому світу. Їхня методологія часто

акцентує увагу на ринковій позиції, диверсифікації бізнесу, якості управління та здатності протистояти стресовим ситуаціям.

А.М. Best: На відміну від S&P, Moody's та Fitch, які охоплюють широкий спектр фінансових інститутів, А.М. Best спеціалізується виключно на страховій галузі. Це робить їхні рейтинги особливо цінними та глибокими для страховиків та учасників страхового ринку. А.М. Best зосереджується на оцінці фінансової стійкості, операційної ефективності та кредитоспроможності компаній. Їхня методологія включає кількісні та якісні фактори, зокрема аналіз балансу, операційних показників, бізнес-профілю та управління підприємницькими ризиками (ERM).

Найбільш поширеним є індексний підхід, за якого група показників нормалізується (наприклад, у шкалі від 0 до 1) і агрегується у формі зваженої суми або середнього значення. Наприклад, індекс фінансової стійкості може враховувати такі блоки: капіталізація, резерви, платоспроможність, рентабельність, інвестиційна активність. Вагові коефіцієнти для кожного блоку визначаються експертно або з використанням методів факторного аналізу [16].

У практиці українських аналітичних центрів та рейтингових агентств (зокрема, IBI-Rating, Expert-Rating) активно використовуються рейтингові шкали, що базуються на багатofакторних моделях. Такі моделі охоплюють не лише фінансові коефіцієнти, а й якісні чинники, як-от якість корпоративного управління, історія виплат, дотримання стандартів звітності, прозорість бізнес-процесів. Рейтингова оцінка подається у вигляді літерної шкали (від AAA до D), яка є загальноприйнятим стандартом серед інвесторів і споживачів фінансових послуг. Кожне рейтингове агентство має власну рейтингову шкалу, але вони загалом подібні та надають літерні позначення для різних рівнів надійності.

Інвестиційний рівень (Investment Grade). AAA/Aaa: Найвищий рівень надійності, мінімальний ризик дефолту.

AA/Aa: Дуже високий рівень надійності, дуже низький ризик.

A/A: Високий рівень надійності, низький ризик.

BBB/Baa: Задовільний рівень надійності, помірний ризик.

Спекулятивний рівень (Speculative Grade / Junk Bonds). Це рейтинги, які вказують на підвищений або високий ризик дефолту. Для S&P та Fitch це діапазон від BB+ до D. Для Moody's – від Ba1 до C. BB/Ba: Підвищений ризик, але все ще є здатність виконувати зобов'язання.

B/B: Високий ризик дефолту.

CCC/Caa: Дуже високий ризик дефолту.

CC/Ca: Близький до дефолту.

C/C: Дефолт неминучий.

D/RD (Default/Restricted Default): Дефолт.

Національний рейтинг виставляється так само, проте у форматі "AAA(ххх)", "AA(ххх)", "A(ххх)" і т. д. Суфікс позначає країну, в якій він присвоєний. Міжнародний рейтинг організації не може бути вищим за рейтинг країни. Національний рейтинг – відносний, для нього найвищою шкалою оцінки виступає найнадійніший позичальник на місцевому ринку, тобто держава.

Крім того, Fitch існує додаткова градація для національних рейтингів – рейтинг «E(ххх)», який означає, що немає достатньої інформації для присвоєння. Ця категорія використовується, якщо раніше рейтинг було припинено через відсутність документації від емітента, необхідної для спостережень та підтримки даних.

Міжнародний та національний рейтинги можуть бути доповнені позначкою rating watch («на контролі»), а також так званім прогнозом – можливим переглядом упродовж року-двох. Прогноз щодо рейтингу може бути «позитивним», «стабільним» чи «негативним». Для індикації проміжної оцінки використовуються символи плюс (+) або мінус (-)[17].

У світовій практиці інтегральні моделі застосовуються провідними агентствами (Moody's, Fitch, Standard & Poor's), які крім кількісного аналізу враховують сценарні оцінки, галузевий контекст, конкурентне середовище та макроекономічні прогнози. Висока гнучкість таких моделей дозволяє своєчасно

реагувати на зміну фінансових ризиків, що особливо важливо в умовах кризових явищ або воєнної нестабільності.

Особливе значення мають системи скорингу, які дозволяють автоматизовано оцінювати велику кількість страхових компаній за наперед заданими параметрами. Вони широко застосовуються для внутрішнього моніторингу ризиків банками, фондами, інституційними інвесторами. Скоринг-бали формуються за логікою інтегрального рейтингу, але орієнтовані на оперативну класифікацію ризиковості [18].

У перспективі розвитку цифрової економіки інтегральні моделі все частіше пов'язуються із застосуванням штучного інтелекту, машинного навчання та аналітики великих даних, що дозволяє підвищити глибину та точність прогнозування. Такі системи дають змогу виявляти приховані закономірності, моделювати сценарії та оцінювати вплив нових факторів у реальному часі.

Отже, інтегральні моделі та рейтингові інструменти відіграють ключову роль у формуванні об'єктивної картини фінансової стійкості страховиків. Вони слугують надійною основою як для внутрішнього стратегічного управління, так і для зовнішньої комунікації з регуляторами, партнерами та споживачами. Подальший розвиток таких підходів має ґрунтуватися на поєднанні аналітичної строгості, технічної гнучкості та відповідності міжнародним стандартам.

Якщо говорити про Україну, то українські компанії, які є дочірніми структурами міжнародних груп (наприклад, ARX - частина Fairfax Financial Holdings, УНІКА - частина UNIQA Insurance Group, PZU Україна - частина PZU Group), часто мають вищі рейтинги за національною шкалою завдяки підтримці та відповідності стандартам материнських компаній. Наприклад, ARX регулярно підтверджує найвищий рейтинг надійності uaAAA за національною шкалою. Починаючи з 2020-х років, ARX стабільно входить до числа лідерів страхового ринку України [19].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА РЕЙТИНГОВИХ ПОЗИЦІЙ ПрАТ «Страхової компанії «ARX»

2.1. Загальна характеристика діяльності ПрАТ страхової компанії

Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ARX» веде свою історію з 2007 року, коли на український ринок увійшла міжнародна французька страхова група АХА. Вона придбала дві місцеві компанії — «ВЕСКО» та «Український Страховий Альянс», об'єднавши їх в одну структуру під брендом «АХА Страхування». Вже в перші роки компанія активно адаптувала глобальний досвід АХА Group до українських реалій, демонструючи високий рівень клієнтського обслуговування та фінансову стабільність.

У 2013 році компанія розширила спектр своїх послуг, заснувавши «АХА Страхування Життя», що стало важливим кроком у диверсифікації страхового портфеля. Наступним визначним етапом стала зміна власника у 2018 році: АХА Group залишила український ринок, а всі акції компанії були придбані канадським холдингом Fairfax Financial Holdings. Хоча певний час компанія ще працювала під брендом АХА, зміна власника стала основою для формування нової стратегії розвитку [20].

У 2019 році компанія провела ребрендинг і отримала нову назву — «ARX». Це стало початком якісно нового етапу її розвитку, що передбачав поглиблену інтеграцію у міжнародну структуру Fairfax та одночасне посилення національної ідентичності компанії. З того часу ARX стабільно входить до числа лідерів українського страхового ринку.

Серед досягнень останніх років слід відзначити впровадження спеціалізованих страхових продуктів, таких як «Залізний купол» — програма КАСКО, адаптована до умов воєнного часу, а також створення у 2024 році разом із DFC (Міжнародною фінансовою корпорацією розвитку США) та AON

спеціального страхового фонду в розмірі 50 мільйонів доларів для покриття воєнних ризиків середнього бізнесу.

Попри війну, у 2024 році страховий ринок виріс на 15% у валових преміях — до 53,1 млрд грн, перевищивши довоєнні показники 2021 року. Ще більш показовий факт — страхові виплати зросли на 19%. Очікуємо, що у 2025 році ринок зросте ще динамічніше — на 25–30%. Найбільшу частку традиційно займає автостраховання (КАСКО, ОСЦПВ, Зелена картка), потім йде медичне страхування, страхування життя, майна та відповідальності.

Але головне — не лише цифри, а якість змін. За останні два роки ринок пройшов майже повну реформу за європейськими стандартами: прозорість власності, вимоги до капіталу, захист споживачів, актуарні підходи, ризик-менеджмент, комплаєнс. Це величезний виклик навіть для великих гравців — і одночасно ознака переходу до зрілого, цивілізованого ринку .

На вищому рівні управління знаходиться правління компанії, яке формує стратегію, ухвалює ключові рішення та контролює їх реалізацію. До його складу входять генеральний директор (CEO), фінансовий директор (CFO), операційний директор (COO) та інші топ-менеджери. Поряд із правлінням функціонує наглядова рада, яка здійснює контроль за дотриманням принципів корпоративного управління й захищає інтереси акціонерів.

Основу операційної діяльності складають функціональні відділи, серед яких:

- відділ андеррайтингу, що відповідає за оцінку ризиків і розробку тарифів;
- відділ управління ризиками, який координує відповідність діяльності вимогам Національного банку України;
- актуарний відділ, що забезпечує фінансову стійкість через аналітичні розрахунки;
- відділ продажів, відділ обслуговування клієнтів, фінансовий відділ, юридичний відділ, відділ маркетингу та відділ кадрів, кожен із яких виконує чітко визначені завдання у своїй сфері.

Окрему роль відіграють допоміжні підрозділи, зокрема ІТ-відділ, що забезпечує цифрову інфраструктуру, а також відділ внутрішнього аудиту, який здійснює незалежну перевірку внутрішніх процесів [21].

Застосування функціональної структури дозволяє компанії ефективно розподіляти ресурси, уникати дублювання функцій, підтримувати високий рівень спеціалізації та гнучко масштабувати діяльність. Проте серед її недоліків варто відзначити ризик недостатньої взаємодії між відділами та повільне прийняття рішень у межах складної ієрархії.

У сучасних умовах, особливо з огляду на воєнні виклики та цифрову трансформацію, така структура залишається доцільною для ARX, однак потребує доповнення елементами проектного або матричного управління. Наприклад, створення тимчасових міжфункціональних команд для запуску нових цифрових продуктів дозволить компанії швидше адаптуватися до змін ринку, зберігаючи при цьому переваги централізованого функціонального управління.

ПрАТ «Страхова компанія «ARX» є одним із лідерів українського страхового ринку, що зумовлено її широким спектром страхових продуктів, фінансовою надійністю та активною ринковою позицією. Компанія функціонує в різних сегментах, охоплюючи як обов'язкове, так і добровільне страхування, активно обслуговуючи фізичних та юридичних осіб по всій території України (за винятком окупованих територій та зон активних бойових дій).

Одним із головних напрямків діяльності компанії є автострахування, зокрема страхування КАСКО, в якому ARX утримує лідерські позиції протягом 16 років поспіль. У 2024 році виплати за КАСКО сягнули майже 1,02 мільярда гривень, що на 22% більше порівняно з 2023 роком. У відповідь на виклики воєнного часу компанія розробила унікальний продукт — «Залізний купол», який забезпечує покриття пошкодження або втрати транспортного засобу внаслідок воєнних дій. Такий підхід свідчить про здатність ARX швидко адаптуватися до обставин та розробляти релевантні ринкові рішення.

Компанія також активно розвиває інші сегменти: обов'язкове автострахування (ОСЦПВ), добровільне медичне страхування, страхування

майна, відповідальності та інші види. У 2024 році виплати за автоцивілкою зросли на 41%, за медичним страхуванням — на 16%, а за страхуванням майна — на 69%. Така диверсифікація портфеля свідчить про стратегічну гнучкість компанії та її здатність задовольняти потреби різних клієнтських сегментів.

Крім операційної діяльності, ARX активно працює над підвищенням клієнтського сервісу та цифровізації. Одним із прикладів є мобільний додаток MyARX, який спрощує процес управління полісами та подачі заявок на врегулювання. Така цифрова трансформація посилює позиції компанії серед технологічно орієнтованих гравців ринку [22].

На рівні ринку ARX стабільно входить до топ-3 страховиків України за обсягом валових страхових премій. За перше півріччя 2024 року вона зібрала 1,9 мільярда гривень премій, а загалом за рік — 4,6 мільярда, що становить 15% приросту порівняно з попереднім роком. Компанія також виплатила клієнтам понад 856 мільйонів гривень лише за перше півріччя, що підкреслює її фінансову стійкість і відповідальність перед споживачами.

У стратегічному вимірі ARX виконує важливу функцію не лише як комерційний гравець, а й як стабілізуючий елемент у національній економіці в умовах воєнної нестабільності. Її участь у створенні фонду на 50 мільйонів доларів разом із DFC та AON для покриття воєнних ризиків у бізнесі є прикладом активного впливу компанії на розвиток страхового ринку та підтримку підприємництва в критичних умовах.

Таким чином, діяльність ARX охоплює ключові сегменти страхування, орієнтується на високі стандарти сервісу, інновації та соціальну відповідальність, що закріплює її провідну роль на страховому ринку України.

У 2024 році компанія ARX демонструвала зростання за більшістю важливих критеріїв. Загальний обсяг страхових премій становив 4,6 мільярда гривень, що перевищило показники попереднього року на 15 відсотків. У першому півріччі компанія здійснила виплати на суму 856 мільйонів гривень із середнім щоденним навантаженням понад шість мільйонів гривень, що свідчить про високий рівень ліквідності та виконання зобов'язань перед

клієнтами. Водночас компанія отримала низку визнань, серед яких — відзнаки за найкращий клієнтський сервіс та цифрову трансформацію, що було засвідчено результатами FinAwards, а також перше місце за рівнем репутації у межах програми «Репутаційні АКТИВісти».

Особливої уваги заслуговує позитивна реакція ринку на запуск інноваційного продукту «Залізний купол», який враховує нові ризики, пов'язані з воєнними діями, та забезпечує покриття втрат, спричинених бойовими діями на території України. Враховуючи ці показники, рейтингові агентства включають ARX до переліку найнадійніших і найстабільніших компаній українського страхового ринку.

Отже, рейтингова методологія, що застосовується до компанії ARX, ґрунтується на багатовимірному аналізі, який дозволяє врахувати не лише кількісні фінансові результати, а й якість управління, репутацію на ринку, адаптивність до викликів та ступінь інноваційного розвитку. Такий підхід забезпечує об'єктивність оцінки й підтверджує провідні позиції компанії в галузі.

Рейтингові позиції ПрАТ «СК «ARX» у 2024 році підтверджують її статус одного з лідерів страхового ринку України. Компанія стабільно входить до топових позицій у звітах провідних аналітичних агентств, зокрема Insurance Top, Mind.ua, Ukrainian Business Award та програм репутаційного моніторингу. Усі ці джерела застосовують різні критерії, але сходяться в одному — ARX демонструє поєднання фінансової стійкості, високого рівня довіри та сервісної переваги [11].

Аналітичні матеріали за 2024 рік свідчать, що ARX посідає місце серед перших трьох компаній за обсягом валових страхових премій, а також є беззаперечним лідером у сегменті автостраховання, зокрема КАСКО, де компанія утримує першість уже шістнадцять років поспіль. При цьому її виплати в цьому сегменті сягнули понад одного мільярда гривень. У цифровому вимірі ARX посіла провідні позиції завдяки мобільному додатку MyARX, а її клієнтський сервіс неодноразово визнавався найкращим у галузі.

Для узагальнення позицій компанії в різних рейтингових джерелах наведено таблицю 2.4.

Таблиця 2.4

**Позиція ПрАТ «СК «ARX» у рейтингах страхових компаній України
за 2024 рік**

Джерело рейтингу	Категорія оцінки	Позиція ARX
Insurance Top	Загальний обсяг премій	У топ-3
Виплати за КАСКО	1 місце	
Рівень активів	У топ-5	
Mind.ua	Надійність страхової компанії	Серед лідерів
Ukrainian Business Award	Загальна конкурентоспроможність	2 місце
Клієнтський сервіс	Вище за середнє	
FinAwards (Finance.ua, Мінфін)	Цифрові рішення та клієнтський досвід	1 місце
Репутаційні АКТИВісти	Репутаційна стабільність	1 місце
МТСБУ (оцінка врегулювання)	Якість врегулювання страхових подій	Високий бал

Як видно з таблиці, компанія стабільно закріпилася серед провідних гравців ринку за всіма основними критеріями: від обсягів премій до клієнтоорієнтованості. Особливо важливою є її позиція у незалежних репутаційних рейтингах, де результат ґрунтується на оцінках клієнтів, експертів та відкритих джерел. Це свідчить про глибоку довіру до бренду, що формується не лише фінансовими результатами, але й якістю обслуговування.

Таким чином, аналіз позицій ПрАТ «СК «ARX» у рейтингах провідних агентств демонструє її стійке домінування в ключових напрямках діяльності. Компанія сприймається не лише як лідер за показниками прибутковості, а й як взірець цифрової адаптації, репутаційної стійкості та клієнтського сервісу в українському страховому секторі.

Репутація страхової компанії та якість її взаємодії з клієнтами є важливими чинниками, що суттєво впливають на її ринкову позицію. На відміну від суто фінансових показників, ці аспекти мають нематеріальну природу, однак у сучасних умовах саме вони формують конкурентні переваги

та забезпечують стійке зростання. У випадку ПрАТ «СК «ARX» ці характеристики стали одними з ключових джерел успіху компанії у 2024 році.

За результатами численних рейтингів і опитувань громадської думки, ARX демонструє стабільно високий рівень довіри серед клієнтів, експертів та учасників ринку. Особливу роль у цьому відіграє послідовна комунікаційна стратегія, що підкреслює відкритість, оперативність і професіоналізм у взаємодії зі споживачами страхових послуг. Визнанням цього стала нагорода за найкращий клієнтський сервіс на престижному конкурсі FinAwards, що організовується платформами Finance.ua та «Мінфін». Варто зазначити, що така оцінка формується не лише на основі експертних висновків, а й через інтеграцію реальних відгуків та зворотного зв'язку з боку клієнтів [36].

Цифрові інструменти, впроваджені компанією, також відіграють суттєву роль у формуванні позитивного користувацького досвіду. Мобільний додаток MyARX став ефективним каналом комунікації між компанією та страхувальниками, дозволяючи зручно управляти полісами, оперативно повідомляти про страхові події та отримувати консультації. Це підсилює загальну клієнтоорієнтованість компанії й забезпечує постійне зростання її лояльної аудиторії.

Значення репутації ARX підтверджується і результатами програми «Репутаційні АКТИВісти», у межах якої компанія отримала визнання як бренд з найвищим рівнем довіри на страховому ринку України. Такий показник є результатом не лише якісної щоденної роботи персоналу, але й послідовної політики прозорості, дотримання зобов'язань і адаптації до суспільно важливих викликів. Особливо це проявилось у 2024 році, коли компанія запровадила унікальні продукти, що враховують військові ризики, зокрема поліс «Залізний купол», розроблений для покриття пошкоджень внаслідок бойових дій.

Отже, репутація та клієнтський сервіс є невід'ємними компонентами ринкової сили ПрАТ «СК «ARX». Їхній якісний розвиток дозволяє компанії не лише зберігати лідерські позиції, а й посилювати конкурентоспроможність в умовах зростаючих вимог і нестабільного зовнішнього середовища. Саме ці

нематеріальні чинники дедалі більше визначають довгострокову ефективність страхового бізнесу.

2.2. Аналіз фінансових показників компанії

У 2024 році ПрАТ «Страхової компанії «ARX» продовжило демонструвати високі темпи зростання фінансових результатів, що підтверджується як обсягами зібраних страхових премій, так і рівнем здійснених виплат. Така динаміка свідчить про збереження довіри клієнтів до компанії та її здатність забезпечувати належне виконання страхових зобов'язань навіть в умовах воєнної нестабільності [23].

Упродовж року компанія збрала 4,6 мільярда гривень страхових премій, що на 15% більше, ніж у 2023 році. Лише за перше півріччя 2024 року валові премії досягли 1,9 мільярда гривень, перевищивши відповідний показник минулого року на 14%. Суттєве зростання зафіксовано і за обсягами страхових виплат — лише за шість місяців компанія виплатила 856 мільйонів гривень, а середній денний обсяг виплат становив 6,6 мільйона гривень. Динаміку основних показників доходів АТ «СК «АРКС» за період 2021 – 2023 років наведено у таблиці 2.1, що дозволяє оцінити структурні зміни у формуванні фінансових результатів компанії та виявити основні тенденції розвитку її діяльності.

Таблиця 2.1

Динаміка доходів АТ «СК «АРКС» за 2021-2023 рр., тис. грн

Показник	2021	2022	2023	Абс. відх. 2022/2021	Відн. відх. 2022/2021, %	Абс. відх. 2023/2022	Відн. відх. 2023/2022, %
Чисті зароблені страхові премії	2 886 159	2 935 548	3 352 601	49 389	1,7	417 053	14,2
Інші операційні доходи	12 426	91 458	8 917	79 032	636	-82 541	-90,3
Інші фінансові доходи	174 804	232 130	373 256	57 326	32,8	41 126	60,8
Інші доходи	31 237	217 590	131 432	186 353	596,6	-86 158	-39,6

Показник	2021	2022	2023	Абс. відх. 2022/2021	Відн. відх. 2022/2021, %	Абс. відх. 2023/2022	Відн. відх. 2023/2022, %
Всього доходів	3 104 626	3 476 726	3 866 206	372 100	12	389 480	11,2

Джерело: складено на основі [24].

Фінансові показники АТ «СК «АРКС» за 2021–2023 роки демонструють стійку позитивну динаміку доходів компанії, де ключовим драйвером зростання виступають чисті зароблені страхові премії, які збільшились на 1,7% у 2022 році та на 14,2% у 2023 році, сягнувши 3 352 601 тис. грн. Структура доходів компанії зазнала суттєвих змін: якщо інші операційні доходи показали значну волатильність із різким зростанням до 91 458 тис. грн у 2022 році та подальшим падінням на 90,3% у 2023 році, то фінансові доходи продемонстрували стабільне зростання з приростом 32,8% у 2022 році та 60,8% у 2023 році, що вказує на високу ефективність інвестиційної діяльності страховика. Така диверсифікація джерел доходу з акцентом на розвиток інвестиційного напрямку при збереженні стабільного зростання основного страхового бізнесу свідчить про виважену фінансову стратегію компанії та її здатність адаптуватися до змін ринкового середовища.

Структуру та динаміку витрат страхової компанії за основними напрямками діяльності представлено у таблиці 2.2, що дозволяє проаналізувати ефективність управління витратами та виявити основні фактори впливу на фінансові результати.

Динаміка витрат АТ «СК «АРКС» за 2021-2023 рр., тис. грн

Показник	2021	2022	2023	Абс. відх. 2022/2021	Відн. відх. 2022/2021, %	Абс. відх. 2023/2022	Відн. відх. 2023/2022, %
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	1 268 521	1 012 162	1 382 682	-256 359	-20,2	370 520	36,6
Витрати на збут	803 140	826 012	1 182 635	22 872	2,8	111 242	43,2
Інші операційні витрати	29 390	69 131	639 413	90 155	135,2	570 282	824,9
Фінансові витрати	5 448	4 635	57 500	-813	-14,9	28 163	1140,6
Інші витрати	74 789	152 890	56 717	78 101	104,4	-96 173	-62,9
Всього витрат	2 181 288	2 064 830	3 318 947	-116 458	-5,3	1 254 117	60,7

Джерело: складено на основі [24].

Аналіз структури та динаміки витрат АТ «СК «АРКС» за 2021 – 2023 роки виявляє значну неоднорідність у зміні різних категорій витрат компанії. Одним з найбільш волатильним компонентом виявилися чисті понесені збитки за страховими виплатами, які продемонстрували суттєве скорочення на 20,2% у 2022 році з подальшим різким зростанням на 36,6% у 2023 році, досягнувши рівня 1 382 682 тис. грн, що може свідчити про зміни в структурі страхового портфеля та коливання рівня збитковості за різними видами страхування. Витрати на збут демонстрували помірне зростання з приростом 2,8% у 2022 році та 43,2% у 2023 році, що безпосередньо пов'язано з розширенням діяльності компанії та розвитком каналів дистрибуції. Інші операційні витрати також показали значну тенденцію до зростання – на 135,2% у 2022 році та 824,9% у 2023 році, тоді як найбільш драматичне коливання спостерігалось у категорії фінансових витрат, які спочатку скоротились на 14,9% у 2022 році, а потім значно зросли на 1140,6% у 2023 році, що може бути пов'язано з активізацією інвестиційної діяльності та зміною структури фінансування компанії.

Таким чином, підсумки 2024 року підтверджують, що ПрАТ «СК «ARX» утримує високу фінансову стійкість і зберігає репутацію надійного страховика, здатного забезпечити стабільне зростання навіть в умовах макроекономічної турбулентності.

Фінансові показники ПрАТ «СК «ARX» у 2024 році свідчать про високу ефективність діяльності компанії, надійну структуру активів, наявність достатніх страхових резервів та зростаючу капіталізацію. Ці чинники є фундаментом для стабільного функціонування страховика в умовах посиленої конкуренції та економічної нестабільності [26].

Чистий прибуток компанії у 2024 році склав 520 мільйонів гривень, що стало рекордним показником за останні роки. Це свідчить про ефективну тарифну політику, контроль витрат та якісне управління інвестиційними надходженнями. Водночас активи компанії досягли рівня 3,43 мільярда гривень, а страхові резерви сформовано на суму 2,99 мільярда гривень, що дозволяє ARX виконувати всі зобов'язання перед страхувальниками вчасно і в повному обсязі.

Таким чином, у 2024 році ПрАТ «СК «ARX» підтвердила свою фінансову надійність та ефективність. Компанія має достатній резервний фонд, суттєві активи та зростаючий прибуток, що забезпечує її високу платоспроможність і стійку позицію на страховому ринку України.

Оцінка фінансової стійкості та ліквідності є ключовим елементом у визначенні надійності страхової компанії. Для ПрАТ «СК «ARX» ці показники свідчать про її здатність своєчасно виконувати зобов'язання перед страхувальниками, підтримувати внутрішню фінансову рівновагу та оперативно реагувати на ризики.

Згідно з даними за 2024 рік, компанія демонструє високий рівень ліквідності, що підтверджується середньоденним обсягом страхових виплат у розмірі 6,6 млн грн, а також загальною сумою страхових резервів — 2,99 млрд грн. Ці резерви практично відповідають обсягу всіх поточних та очікуваних зобов'язань. До того ж компанія формує страхові премії в обсязі, що забезпечує сталий приріст капіталу та дозволяє уникати касових розривів у виплатах.

Таким чином, ПрАТ «СК «ARX» у 2024 році підтвердила свою фінансову надійність, демонструючи високий рівень ліквідності, достатній обсяг резервів і прибуткову діяльність. Ці показники забезпечують довіру клієнтів, партнерів та регуляторів, а також дозволяють компанії впевнено зберігати позиції лідера на ринку страхування України.

Рейтингова оцінка діяльності страхової компанії є важливим інструментом, що дозволяє комплексно охарактеризувати її фінансову стабільність, рівень надійності, відповідність регуляторним вимогам і загальну конкурентоспроможність. У випадку ПрАТ «СК «ARX» рейтингування виступає не лише елементом зовнішньої оцінки, але й фактором підвищення довіри серед клієнтів, інвесторів та державних органів. Упродовж 2024 року діяльність компанії неодноразово ставала об'єктом досліджень та оцінювання з боку провідних рейтингових агентств України, зокрема Insurance Top, Mind.ua, Ukrainian Business Award, а також у межах оцінювання МТСБУ [21].

Методики, що застосовуються до страховиків, базуються на поєднанні кількісних та якісних параметрів. З одного боку, аналітики враховують обсяги страхових премій і виплат, розмір активів, сформовані резерви, чистий прибуток, рівень капіталізації та боргового навантаження. З іншого боку, велике значення надається репутаційній складовій, якості клієнтського сервісу, прозорості звітності, наявності інновацій, цифрових інструментів та адаптивності компанії до ринкових і зовнішніх ризиків. Саме поєднання таких характеристик дозволяє рейтинговим організаціям сформувати об'єктивне уявлення про реальний стан страховика.

2.4. Динаміка страхових премій та виплат

У 2024 році структура страхового портфеля ПрАТ «СК «ARX» продовжила демонструвати ознаки диверсифікації, що свідчить про зважену

стратегію управління ризиками та адаптивність компанії до змін у попиті на страхові продукти. Попри те, що компанія традиційно асоціюється з автострахованням, зокрема КАСКО, у її портфелі впевнено зростає частка інших видів страхування — майнового, медичного, автоцивільної відповідальності, добровільного страхування життя та спеціалізованих програм, таких як страхування воєнних ризиків.

Найбільшу частку страхових надходжень у 2024 році забезпечило КАСКО. За цим видом страхування компанія не лише зберегла лідерську позицію на ринку, але й продемонструвала збільшення виплат, що досягли понад одного мільярда гривень. Це підкреслює як стабільність попиту на продукт, так і здатність ARX відповідати очікуванням клієнтів. У структурі портфеля значне місце займає й автоцивільне страхування, за яким було зафіксовано зростання виплат на 41% порівняно з попереднім роком. Не менш динамічно зростали майнові ризики — виплати за відповідними договорами збільшилися на 69%, а також добровільне медичне страхування, яке показало приріст у 16% [27].

Для наочності зміни у структурі страхового портфеля компанії наведено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Структура страхового портфеля ПрАТ «СК «ARX» у 2024 році

Вид страхування	Частка в портфелі (оцінка)	Динаміка виплат до 2023 року
КАСКО	~35–40%	+22%
Автоцивільна відповідальність (ОСЦПВ)	~20%	+41%
Добровільне медичне страхування	~15%	+16%
Майнове страхування	~10–12%	+69%
Страхування воєнних ризиків (нове)	~5%	— (нова послуга)
Інші види (відповідальність, життя)	~10%	—

Дані таблиці 2.5 ілюструють поступове зменшення домінування одного виду страхування на користь збалансованої багатосегментної структури. Це

дозволяє компанії знижувати ризик втрати прибутковості у випадку коливань на окремих ринках, а також адаптувати свою пропозицію до реальних запитів страхувальників.

Отже, ARX формує портфель, що відзначається як стабільністю основного продукту — КАСКО, так і відкритістю до інновацій та нових напрямів. Такий підхід забезпечує компанії конкурентні переваги й дозволяє гнучко реагувати на зміну кон'юнктури страхового ринку України.

Динаміка надходжень страхових премій у часовому розрізі дозволяє простежити тенденції зростання або коливання попиту на страхові послуги, а також оцінити здатність компанії нарощувати обсяги залучених ресурсів. У випадку ПрАТ «СК «ARX» наявні дані за 2023 та 2024 роки свідчать про стабільне зростання страхових премій як у річному підсумку, так і за окремими періодами.

За підсумками 2023 року компанія зібрала приблизно 4,0 мільярда гривень страхових премій. У 2024 році цей показник виріс до 4,6 мільярда гривень, що становить приріст на 15 відсотків. Особливо помітним є приріст у першому півріччі: валові премії за цей період становили 1,9 мільярда гривень, що на 14 відсотків перевищує аналогічний показник 2023 року. Ці результати свідчать про ефективність політики продажів компанії, успішне виведення нових продуктів на ринок та збереження довіри клієнтів, попри складну макроекономічну ситуацію [9].

У таблиці 2.6 узагальнено динаміку надходжень страхових премій компанії за доступними роками.

Таблиця 2.6

Динаміка страхових премій ПрАТ «СК «ARX» у 2023–2024 роках

Показник	2023 рік	2024 рік	Приріст, %
Загальна сума страхових премій	~4 000 млн грн	4 600 млн грн	+15%
Премії за перше півріччя	~1 670 млн грн	1 900 млн грн	+14%

Як видно з таблиці 2.6, позитивна динаміка спостерігається як у річному обсязі премій, так і в межах першого півріччя. Це свідчить не про випадкове збільшення доходів, а про системне зростання страхового портфеля компанії. Досягнуті результати особливо вагомі в контексті загальної нестабільності економіки та високого рівня ризиків на ринку страхування.

Отже, аналіз наведених показників дозволяє зробити висновок про ефективність діяльності ARX у частині залучення страхових премій та реалізації страхової продукції. Стабільне зростання протягом двох послідовних років є свідченням правильно обраної ринкової стратегії та глибокої адаптації компанії до зовнішніх умов.

Ефективність діяльності страхової компанії в значній мірі визначається не лише рівнем зібраних страхових премій, але й тим, наскільки якісно та вчасно вона здійснює страхові виплати. У цьому контексті ПрАТ «СК «ARX» демонструє високу здатність до виконання своїх зобов'язань перед клієнтами, зберігаючи при цьому контроль над рівнем збитковості. Такий баланс між обсягами премій і виплат свідчить про добре налагоджену систему управління ризиками та фінансову стійкість компанії [23].

У 2024 році компанія здійснила страхові виплати на суму 856 мільйонів гривень лише за перше півріччя, що свідчить про активну операційну діяльність у період високої ринкової напруги. У середньому щоденні виплати перевищували 6,6 мільйона гривень, що підтверджує високий рівень ліквідності. Найбільшу частину виплат традиційно сформуvalo страхування КАСКО, за яким було компенсовано понад мільярд гривень, що майже на чверть перевищує аналогічний показник попереднього року. Водночас у сфері автоцивільної відповідальності зростання склало понад сорок відсотків, що, ймовірно, пов'язано з активізацією мобільності населення в умовах часткової стабілізації. Добровільне медичне страхування та страхування майна також продемонстрували позитивну динаміку — зростання виплат у цих сегментах склало відповідно шістнадцять і шістдесят дев'ять відсотків.

Хоча рівень збитковості в абсолютному числовому вираженні в документах компанії прямо не подається, сукупність наявних показників

дозволяє зробити висновок про його контрольований характер. Збереження позитивного фінансового результату, обсяг сформованих страхових резервів, що становлять майже три мільярди гривень, а також значний чистий прибуток у розмірі понад п'ятсот мільйонів гривень свідчать про те, що ARX ефективно справляється із забезпеченням балансу між доходами та витратами.

Таким чином, аналіз структури та обсягів страхових виплат ПрАТ «СК «ARX» у 2024 році підтверджує її здатність зберігати стабільність у виконанні зобов'язань перед клієнтами за умов високих ризиків і нестабільності зовнішнього середовища. Рівень збитковості є прийнятним, що дозволяє компанії зберігати фінансову рівновагу та високу репутацію на страховому ринку України.

Для цілісного уявлення про ринкову позицію компанії доцільно здійснити SWOT-аналіз, який охоплює оцінку сильних і слабких сторін внутрішнього середовища, а також можливостей і загроз, що формуються у зовнішньому контексті. Такий підхід дозволяє виявити стратегічні переваги компанії, її потенційні вразливості, а також фактори, які здатні як посилити, так і обмежити динаміку розвитку в умовах змінного ринкового середовища.

Таблиця 2.8

SWOT-аналіз діяльності ПрАТ «СК «ARX» у 2024 році

Сильні сторони	Слабкі сторони
Провідні позиції на ринку КАСКО та стабільний обсяг премій	Надмірна концентрація на автострахованні
Високий рівень довіри клієнтів і репутаційна сталість	Часткова залежність від кон'юнктури воєнного часу
Сучасні цифрові рішення (MyARX, онлайн-врегулювання)	Відсутність чітко вираженої присутності у сегменті страхування життя
Підтримка з боку міжнародного холдингу Fairfax	Обмеженість операцій у регіонах, що знаходяться в зоні підвищеного ризику
Можливості	Загрози
Розвиток страхування нових типів ризиків, пов'язаних з воєнною та кібербезпекою	Зміна регуляторного середовища або посилення вимог НБУ
Залучення нових сегментів клієнтів через цифрові платформи	Погіршення макроекономічної ситуації та купівельної спроможності населення
Розширення партнерських програм з бізнесом і міжнародними донорами	Зростання конкуренції серед гнучкіших нішевих страхових компаній

Аналіз даних, поданих у таблиці, дозволяє дійти висновку, що ПрАТ «СК «ARX» має стійке конкурентне становище, яке базується на поєднанні фінансової стабільності, технологічної інноваційності та довіри з боку клієнтів. Водночас існує низка внутрішніх обмежень, які потребують переосмислення, зокрема — занадто вузька спеціалізація на окремих видах страхування. Потенціал для зростання відкривають як розвиток цифрових каналів продажів, так і зміцнення позицій у сегментах, де компанія ще не досягла повної реалізації. Зовнішні ризики залишаються значними, однак компанія має інституційну та операційну базу для адаптації до змін середовища [34].

Успішність діяльності ПрАТ «СК «ARX» у 2024 році значною мірою визначається низкою внутрішніх чинників, які формують основу її конкурентної переваги на ринку страхування. До таких факторів передусім належать якість клієнтського обслуговування, здатність до інноваційного оновлення продуктів та технологічних рішень, а також ефективність управлінських рішень, прийнятих на рівні стратегічного менеджменту.

Клієнтський сервіс компанії заслуговує на особливу увагу, оскільки саме у цьому вимірі ARX отримала визнання як одна з найкращих страхових компаній України. У 2024 році компанія стала переможцем FinAwards у категорії «Кращий клієнтський сервіс», що є підтвердженням високого рівня задоволеності споживачів. Комунікація з клієнтами здійснюється на професійному рівні, із дотриманням стандартів оперативності, прозорості й доступності. Це стосується як консультаційних послуг, так і врегулювання страхових випадків, яке в більшості випадків відбувається швидко, прозоро та із застосуванням цифрових інструментів.

Інноваційна діяльність також є визначальним елементом внутрішнього успіху компанії. ARX активно впроваджує цифрові рішення, що охоплюють як внутрішні бізнес-процеси, так і взаємодію з клієнтами. Власний мобільний додаток MyARX дає змогу оформлювати поліси, повідомляти про настання страхових випадків, отримувати консультації та користуватися іншими сервісами без необхідності особистого відвідування офісу. Такий формат

обслуговування не лише підвищує зручність для клієнтів, але й забезпечує компанії репутацію технологічно прогресивного гравця на ринку.

Управлінська структура компанії характеризується чітким функціональним розподілом відповідальності, що дає змогу ефективно реалізовувати стратегічні завдання. Керівництво компанії успішно поєднує міжнародний досвід холдингу Fairfax з локальним розумінням особливостей українського ринку. Це проявляється у гнучкому підході до продуктового розвитку, впровадженні адаптивних страхових рішень та здатності швидко реагувати на кризові явища, зокрема воєнного характеру. Успішним прикладом стало створення продукту «Залізний купол», який забезпечує захист транспортних засобів від ризиків, пов'язаних із бойовими діями [9].

Таким чином, внутрішня ефективність ПрАТ «СК «ARX» формується на перетині трьох ключових чинників: сервісної досконалості, технологічної гнучкості та управлінської далекоглядності. У сукупності вони забезпечують стійке функціонування компанії, високий рівень задоволеності клієнтів і здатність утримувати провідні позиції на страховому ринку України навіть за умов високої нестабільності.

Діяльність страхової компанії у сучасних умовах неминуче супроводжується впливом значної кількості зовнішніх чинників, що виходять за межі її прямого контролю. Для ПрАТ «СК «ARX» 2024 рік став черговим етапом випробувань на стійкість, пов'язаних із нестабільністю макроекономічного середовища, трансформацією регуляторної політики, а також постійною присутністю воєнних ризиків, що накладають відбиток на всю інфраструктуру страхового ринку України.

Одним із найвиразніших зовнішніх викликів залишається зростання рівня конкуренції в галузі. Попри загальне скорочення кількості активних страховиків, що не витримали умов війни, ті компанії, які збереглися на ринку, демонструють активну боротьбу за клієнта, особливо в сегменті автострахування, добровільного медичного страхування та страхування майна. Поява гнучкіших нішевих гравців, орієнтованих на вузькі цільові групи,

посилює конкуренцію навіть у тих нішах, які традиційно асоціюються з лідерами ринку. В умовах надлишкової пропозиції споживачі стають дедалі вимогливішими щодо рівня сервісу, гнучкості продуктів та швидкості виплат.

Регуляторне середовище також зазнало істотної трансформації. Після передачі функцій нагляду за страховим ринком до Національного банку України значно посилились вимоги до прозорості звітності, рівня капіталізації, структури активів та управління ризиками. Ці зміни вимагають від компаній високої адаптивності, швидкого реагування на нові нормативи, а також відповідних інвестицій у внутрішні процеси та системи контролю. Для компанії, що працює з міжнародним акціонерним капіталом, такі вимоги можуть бути сприятливими у довгостроковій перспективі, однак у короткостроковому горизонті вони формують додаткове регуляторне навантаження [26].

Окремим блоком зовнішніх загроз постають безпекові виклики, спричинені повномасштабною війною. У зоні ризику опиняються не лише фізичні активи клієнтів, які можуть бути знищені внаслідок бойових дій, але й самі механізми страхового відшкодування, оскільки правові аспекти відшкодування збитків, спричинених воєнними діями, залишаються нормативно нерегульованими або частково обмеженими. Попри це, ARX продемонструвала здатність реагувати на такі загрози — зокрема, через створення спеціального продукту, орієнтованого на покриття ризиків, пов'язаних із війною, а також через участь у міжнародних ініціативах зі страхового захисту малого та середнього бізнесу.

Таким чином, зовнішнє середовище, в якому функціонує ПрАТ «СК «ARX», є складним і водночас динамічним. Компанія постійно стикається з конкурційним тиском, нормативною невизначеністю та макроекономічною нестабільністю, посиленою воєнними обставинами. Водночас її здатність до адаптації, підтримка з боку міжнародного акціонера, а також стратегічне бачення розвитку дозволяють мінімізувати вплив цих викликів і використовувати їх як потенційні точки зростання.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «СК«ARX»

3.1. Розробка стратегічних ініціатив для покращення рейтингу та конкурентоспроможності

У сучасних умовах зростаючої конкуренції, економічної нестабільності та воєнних викликів компанії необхідно постійно вдосконалювати свою стратегію, щоб зміцнити рейтингові позиції та конкурентоспроможність. Стратегічні ініціативи мають бути спрямовані на розширення ринкової частки, посилення клієнтської лояльності, впровадження інноваційних рішень, зміцнення репутації та адаптацію до специфічних умов українського ринку. Цей розділ пропонує комплекс стратегічних ініціатив, які допоможуть ARX не лише зберегти, а й посилити свої позиції серед провідних страхових компаній України, таких як СГ «ТАС», «УНІКА», «Арсенал Страхування» та «ВУСО».

Першою стратегічною ініціативою є розширення портфеля страхових продуктів із фокусом на диверсифікацію та адаптацію до сучасних викликів. ARX уже домінує в сегменті КАСКО, де її виплати у 2024 році склали 1,02 мільярда гривень, що на 22% більше, ніж у 2023 році. Однак для підвищення рейтингу та конкурентоспроможності компанії варто активніше розвивати сегменти добровільного медичного страхування (ДМС) і страхування майна, де її частка ринку поступається конкурентам, таким як «УНІКА» чи «Провідна». Наприклад, створення модульних продуктів ДМС, які включають телемедичні консультації, профілактичні програми та покриття витрат, пов'язаних із воєнними травмами, могло б залучити нові клієнтські сегменти, такі як сім'ї, фрілансери чи корпоративні клієнти. У сегменті страхування майна ARX могла б розширити ініціативу фонду на 50 мільйонів доларів, створеного у співпраці з DFC і AON, для страхування малого бізнесу від воєнних ризиків, запропонувавши доступні поліси для кафе, магазинів чи складів. Такий підхід не лише збільшив би ринкову частку, а й підкреслив би адаптивність компанії,

що позитивно вплинуло б на її рейтинги в оцінках таких агентств, як Insurance Top чи Mind.ua[3].

Другою ініціативою є посилення цифрової трансформації для підвищення операційної ефективності та клієнтського досвіду. ARX уже отримала визнання як найкраща цифрова компанія на FinAwards 2024 завдяки мобільному додатку MyARX, але конкуренція в цифровому просторі зростає, зокрема з боку «ВУСО», яка активно просуває онлайн-платформи. Для збереження конкурентної переваги ARX могла б інтегрувати технології штучного інтелекту (ШІ) у MyARX для автоматичної оцінки збитків на основі фотографій чи відеоматеріалів, що скоротило б час врегулювання страхових випадків, особливо для КАСКО. Крім того, впровадження аналітики великих даних дозволило б створювати персоналізовані страхові пропозиції на основі історії клієнтів, наприклад, пропонуючи знижки для водіїв із безпечним стилем водіння чи спеціальні умови для власників електромобілів. Використання технології блокчейн для забезпечення прозорості договорів і виплат могло б підвищити довіру клієнтів, що є особливо важливим в умовах недостатньої прозорості українського ринку. Ці ініціативи не лише покращили б клієнтський досвід, а й підвищили б оцінки ARX у рейтингах, які враховують інноваційність, таких як Ukrainian Business Award[5].

Третьою стратегічною ініціативою є зміцнення партнерських мереж для розширення каналів збуту та залучення нових клієнтів. ARX уже співпрацює з міжнародними партнерами, такими як DFC і AON, але локальні партнерства з автодилерами, банками та медичними установами могли б значно посилити її позиції. Наприклад, інтеграція страхових продуктів КАСКО в процес купівлі автомобілів через автосалони спростила б оформлення полісів для клієнтів, що могло б збільшити обсяги продажів. Співпраця з банками для створення страхових пакетів для іпотечних позичальників посилила б присутність ARX у сегменті страхування майна. Партнерство з приватними клініками для ДМС могло б забезпечити клієнтам доступ до якісних медичних послуг, що підвищило б привабливість цих продуктів. Такі партнерства не лише розширили б клієнтську базу, а й зміцнили б репутацію ARX як надійного

гравця, що позитивно вплинуло б на її позиції в рейтингах, таких як оцінки МТСБУ.

Четвертою ініціативою є посилення соціальної відповідальності як інструменту підвищення репутації та рейтингу. ARX уже продемонструвала активність у цій сфері, спрямувавши 5 мільйонів гривень і 200 000 доларів разом із Fairfax на підтримку ветеранів у 2024 році. Розширення таких ініціатив, наприклад, через створення пільгових страхових продуктів для ветеранів, волонтерів чи медичних працівників, могло б залучити нових клієнтів і підкреслити етичний підхід компанії. Крім того, ARX могла б розробити програми страхування для благодійних організацій чи громадських ініціатив, що працюють у зонах, постраждалих від воєнних дій. Комунікація про ці ініціативи через MyARX, соціальні мережі та медіа підвищила б впізнаваність бренду та зміцнила б його репутацію, що є важливим для таких рейтингів, як «Репутаційні АКТИВісти». Це також допомогло б ARX вирізнитися на тлі конкурентів, таких як «ТАС» чи «УНІКА», які мають менш виражену соціальну активність [16].

П'ятою ініціативою є вдосконалення системи управління якістю обслуговування для зниження кількості скарг і підвищення лояльності клієнтів. Незважаючи на високі оцінки за клієнтський сервіс, поодинокі скарги на тривалість врегулювання страхових випадків, зазначені на платформах, таких як Finance.ua, вказують на потенціал для покращення. ARX могла б запровадити систему автоматичного відстеження статусу страхових випадків у MyARX, що забезпечило б прозорість і зменшило кількість звернень до контакт-центру. Впровадження цілодобової служби підтримки через популярні месенджери, такі як Telegram чи WhatsApp, із чат-ботами на основі ШІ могло б прискорити відповіді на запити клієнтів. Крім того, регулярні тренінги для персоналу з акцентом на емпатію та вирішення проблем у кризових ситуаціях підвищили б стандарти обслуговування. Ці заходи не лише знизили б рівень скарг, а й покращили б оцінки ARX у рейтингах МТСБУ, де якість врегулювання є ключовим критерієм.

Шостою ініціативою є активізація маркетингових стратегій для підвищення впізнаваності бренду та залучення нових клієнтів. ARX могла б запустити таргетовані рекламні кампанії, використовуючи аналітику великих даних для охоплення таких сегментів, як молодь, власники електромобілів чи малий бізнес. Наприклад, кампанії в соціальних мережах, які підкреслюють унікальність продукту «Залізний купол» чи соціальну відповідальність компанії, могли б залучити клієнтів, які цінують інновації та етику. Співпраця з інфлюенсерами чи лідерами думок у сфері фінансів і страхування могла б підвищити довіру до бренду серед молодшої аудиторії. Крім того, створення освітнього контенту, наприклад, вебінарів чи статей про переваги страхування в умовах воєнного часу, підкреслило б експертизу ARX і зміцнило б її позиції в рейтингах, таких як Mind.ua, які враховують репутацію та клієнтську довіру.

Економічне обґрунтування цих ініціатив полягає в їхньому потенціалі підвищувати дохід і знижувати витрати. Розширення портфеля продуктів і партнерських мереж могло б збільшити страхові премії, які для ARX у 2024 році склали 4,6 мільярда гривень. Цифрова трансформація та автоматизація знизили б операційні витрати, зокрема на обробку заявок, що підвищило б чистий прибуток, який у 2024 році досяг 520 мільйонів гривень. Соціальні ініціативи та маркетингові кампанії зміцнили б лояльність клієнтів, що сприяло б утриманню клієнтської бази та зростанню ринкової частки. Впровадження цих заходів також позитивно вплинуло б на рейтинги, такі як Insurance Top, де ARX уже входить до трійки лідерів[18].

На завершення, розробка стратегічних ініціатив для ПрАТ «СК «ARX»» має зосереджуватися на розширенні портфеля продуктів, цифровій трансформації, партнерствах, соціальній відповідальності, покращенні клієнтського сервісу та маркетингових стратегіях. Ці заходи дозволять компанії адаптуватися до воєнних і економічних викликів, залучити нові клієнтські сегменти та зміцнити репутацію. Враховуючи підтримку Fairfax і сильну ринкову позицію, реалізація цих ініціатив забезпечить ARX лідерство та підвищення конкурентоспроможності на українському страховому ринку.

3.2. Пропозиції щодо диверсифікації страхового портфелю

У сучасних умовах воєнної нестабільності значно зросла увага населення та бізнесу до захисту власного майна, що спричинило істотне збільшення попиту на відповідні страхові послуги. ПрАТ «СК «ARX» вже зафіксувала позитивну динаміку: згідно зі статистикою за перше півріччя 2024 року, обсяг страхових виплат за договорами страхування майна зріс на 69% у порівнянні з аналогічним періодом минулого року. Це свідчить про зростаюче усвідомлення важливості захисту матеріальних активів серед споживачів, особливо в регіонах, що зазнали руйнувань унаслідок воєнних дій [3].

Однак, попри наявний інтерес клієнтів, частка майнового страхування в загальному портфелі компанії залишається відносно невеликою, поступаючись автострахованню, зокрема КАСКО. Такий дисбаланс потребує стратегічного перегляду напрямів розвитку. Для компанії відкриваються нові можливості в цьому сегменті: за умов розробки спеціалізованих продуктів із покриттям актуальних ризиків, зокрема пошкоджень внаслідок бойових дій, ракетних атак, мародерства або пожеж, ARX може суттєво розширити свою клієнтську базу.

Крім того, важливою умовою успішного розвитку майнового страхування є спрощення процесу оформлення договорів і врегулювання страхових подій. Діджиталізація цих етапів, зокрема інтеграція зручного функціоналу у мобільний додаток MyARX, дозволить залучити нових клієнтів і підвищити рівень задоволеності чинних страхувальників.

Інформаційна робота також відіграє ключову роль: необхідно активізувати роз'яснювальну кампанію, спрямовану на підвищення обізнаності населення щодо переваг страхування майна. Партнерство з ріелторськими компаніями, забудовниками та державними органами в межах програм відновлення пошкодженого житла може стати додатковим каналом просування послуг.

Таким чином, розширення сегменту страхування майна є логічним кроком для ПрАТ «СК «ARX» у напрямку диверсифікації страхового портфелю.

Це не лише сприятиме зростанню обсягів зібраних премій, а й дозволить зменшити ризики, пов'язані з високою концентрацією на автострахованні, та зміцнити ринкові позиції компанії в одному з найперспективніших напрямів сучасного страхування.

Добровільне медичне страхування (ДМС) дедалі більше набуває актуальності як для фізичних осіб, так і для роботодавців, які прагнуть забезпечити додаткові соціальні гарантії своїм працівникам. У воєнний час медична сфера в Україні зазнала значного навантаження та трансформацій, що призвело до зростання попиту на доступ до якісної та оперативної медичної допомоги. На цьому тлі ДМС перетворюється не лише на зручний інструмент захисту здоров'я, але й на вагомий елемент корпоративної соціальної відповідальності [13].

ПрАТ «СК «ARX» має добрий потенціал для зміцнення своєї присутності у сегменті ДМС. Компанія вже демонструє позитивну динаміку: за 2024 рік виплати за договорами медичного страхування зросли на 16%, однак їх частка в загальному портфелі залишається порівняно невеликою. З огляду на зміну пріоритетів у суспільстві та зростаючу увагу до здоров'я, розвиток цього напрямку є вкрай перспективним як з точки зору ринку, так і з точки зору побудови довготривалих стосунків із клієнтами.

Однією з основних умов успішного розширення присутності в цьому сегменті є адаптація страхових програм до сучасних потреб. Йдеться про створення більш гнучких пакетів ДМС з можливістю вибору рівня покриття, включенням телемедицини, психотерапевтичної підтримки, реабілітаційних послуг та інших сервісів, актуальних у посттравматичних умовах.

Важливим є також переорієнтування комунікаційної стратегії: потенційні клієнти повинні бачити в ДМС не лише страхування, а й реальну можливість швидко отримати доступ до якісної медицини, не залежно від перевантаженості державної системи. Розширення каналів продажу, зокрема через корпоративних партнерів, ІТ-компанії, торговельні мережі або банки, дозволить охопити нові цільові аудиторії, що формують запит на прогресивний соціальний пакет.

У результаті активізація розвитку добровільного медичного страхування дозволить ПрАТ «СК «ARX» не лише покращити структуру свого страхового портфеля, але й посилити лояльність клієнтів, створити додану цінність для корпоративного сегмента та відповідати сучасним соціальним очікуванням. Це також сприятиме зміцненню бренду компанії як відповідального та турботливого партнера в умовах нестабільного середовища [6].

Сегмент малого та середнього бізнесу (МСБ) є одним із найбільш вразливих у період воєнного конфлікту. Саме МСБ найчастіше стикається з ризиками втрати майна, перериванням господарської діяльності, руйнуванням логістичних ланцюгів та обмеженням доступу до фінансових ресурсів. У таких умовах страховий захист набуває особливого значення, однак класичні страхові продукти не завжди здатні повною мірою врахувати специфіку нових викликів. Це відкриває значні можливості для розробки спеціалізованих рішень, орієнтованих саме на потреби МСБ в умовах війни.

ПрАТ «СК «ARX» вже продемонструвала здатність реагувати на зміну ризикового середовища, започаткувавши у 2024 році унікальну програму страхування воєнних ризиків у співпраці з Міжнародною фінансовою корпорацією розвитку США (DFC) та брокером AON. У межах цього партнерства був створений фонд на 50 млн доларів для захисту середнього бізнесу. Це є важливим кроком, але потенціал залишається значно ширшим.

Подальший розвиток цього напрямку передбачає проектування нових страхових продуктів, які б охоплювали не лише фізичну шкоду майну, а й фінансові втрати, пов'язані з перериванням діяльності, ризиком втрати бізнес-контрактів чи персоналу. Доцільним є також створення рішень для страхування відповідальності роботодавців, а також ризиків, пов'язаних з інформаційною безпекою, яка є надзвичайно чутливою в умовах кіберзагроз.

Особливої уваги потребує простота та швидкість оформлення таких договорів. Представники МСБ часто не мають часу чи ресурсів для глибокого аналізу страхових умов, тому продукти повинні бути структурованими,

прозорими та легко доступними, з можливістю подачі заявок онлайн і мінімальною документацією [24].

Крім того, компанії варто активніше працювати з бізнес-асоціаціями, торговельно-промисловими палатами, банками-партнерами та інвестиційними фондами для розширення каналів комунікації з МСБ. Це дозволить не лише розширити охоплення, а й зміцнити довіру до ARX як до стабільного страхового партнера у період нестабільності.

Таким чином, створення нових страхових продуктів, орієнтованих на потреби малого та середнього бізнесу з урахуванням воєнних ризиків, є перспективним напрямом диверсифікації діяльності ПрАТ «СК «ARX». Це дозволить не лише розширити клієнтську базу, але й посилити роль компанії як одного з ключових учасників відновлення національної економіки в умовах кризового періоду.

Для систематизації пропозицій щодо розширення страхового портфелю ПрАТ «СК «ARX» доцільно узагальнити їх у таблиці, яка відображає ключові напрями диверсифікації, обґрунтування їх актуальності та очікувані результати. Це дозволяє оцінити стратегічну доцільність кожного напрямку з погляду ринкової кон'юнктури та потенціалу розвитку компанії.

Таблиця 3.2

Ключові напрями диверсифікації страхового портфеля ПрАТ «СК «ARX»

Напрямок диверсифікації	Обґрунтування актуальності	Очікувані результати
Розширення страхування майна	Зростання попиту внаслідок воєнних загроз, потреба населення та бізнесу в захисті нерухомості	Збільшення обсягів премій, зменшення залежності від автострахування
Розвиток добровільного медичного страхування (ДМС)	Підвищений інтерес до медичних послуг, попит з боку корпоративного сегменту	Залучення нових клієнтів, підвищення лояльності, довготривалі контракти
Продукти для МСБ із воєнним покриттям	Високий ризик для малого та середнього бізнесу, відсутність достатніх рішень на ринку	Розширення клієнтської бази, посилення репутації як стабільного партнера

Як видно з таблиці 3.2, усі три напрями диверсифікації страхового портфеля мають не лише високий ринковий потенціал, а й стратегічну

важливість для зміцнення позицій ПрАТ «СК «ARX» у різних сегментах. Їх реалізація дозволить зменшити ризики, пов'язані з концентрацією на одному виді страхування, посилити клієнтоорієнтованість і забезпечити стійке зростання у складному макроекономічному та безпековому середовищі. Таким чином, диверсифікація виступає не лише інструментом розширення ринку, але й гарантією стабільності діяльності компанії в середньо- та довгостроковій перспективі.

Одним із ключових напрямів підвищення ефективності врегулювання страхових випадків у ПрАТ «СК «ARX» є впровадження сучасної електронної системи подачі та обробки заявок через мобільний додаток і веб-платформу MyARX. Цей інструмент забезпечує цифрову взаємодію між страхувальником і страховиком, скорочуючи час реагування на події та підвищуючи загальний рівень клієнтського сервісу.

Застосування електронної системи дозволяє клієнтам самостійно вносити дані про страховий випадок, завантажувати фото- та відеодокази, відстежувати статус розгляду справи в режимі реального часу, а також отримувати повідомлення про рішення компанії без необхідності особистого візиту до офісу. Такий підхід значно зменшує адміністративне навантаження на персонал компанії, підвищує точність обробки інформації та мінімізує людський фактор [36].

Крім того, MyARX інтегровано з внутрішніми інформаційними системами компанії, що забезпечує автоматизовану передачу даних між підрозділами, оперативну перевірку страхових договорів, історії звернень клієнта та наявності необхідних документів. Це сприяє зниженню кількості відмов у виплатах через неповноту інформації та підвищує прозорість процесу врегулювання.

Завдяки впровадженню цієї системи ПрАТ «СК «ARX» демонструє готовність до цифрової трансформації, що відповідає сучасним очікуванням ринку та дозволяє компанії зміцнювати свою конкурентну позицію. Подальша оптимізація функціоналу MyARX, зокрема впровадження інтелектуальних

алгоритмів попередньої оцінки заявок або чат-ботів для консультування, відкриває нові можливості для скорочення термінів врегулювання страхових подій і підвищення задоволеності клієнтів.

Одним із пріоритетних завдань у сфері вдосконалення врегулювання страхових випадків для ПрАТ «СК «ARX» є забезпечення прозорості процедур та скорочення строків розгляду скарг і здійснення страхових виплат. У сучасних умовах високої конкуренції на страховому ринку клієнтоорієнтованість компанії значною мірою визначається швидкістю реагування на звернення страхувальників і відкритістю процесу прийняття рішень.

Для досягнення цієї мети компанія впроваджує внутрішні стандарти сервісної обробки скарг, які передбачають встановлення чітких регламентів розгляду звернень, обмеження термінів відповіді та механізми контролю за дотриманням строків. Особливу увагу приділено автоматизації моніторингу виконання зобов'язань за виплатами, що дозволяє керівництву оперативно реагувати на випадки затримок чи порушень процедур [22].

Важливою складовою прозорості є надання клієнтам доступу до інформації про кожен етап розгляду страхового випадку. За допомогою електронної платформи MyARX або особистого кабінету на сайті клієнт має змогу перевірити статус звернення, переглянути зауваження або запити щодо додаткових документів, а також отримати копії рішень у цифровому форматі. Це сприяє формуванню довіри до компанії та зменшує кількість повторних звернень.

Крім того, підвищення прозорості включає регулярну публікацію статистичних звітів про середній термін розгляду скарг, частку позитивно вирішених випадків та загальний обсяг виплат. Така практика дозволяє не лише підвищити рівень відкритості для споживачів, а й позитивно впливає на репутаційний капітал компанії.

У контексті цифровізації та посилення вимог з боку клієнтів і регулятора, підвищення прозорості процесів і скорочення термінів обробки звернень є

ключовою умовою зміцнення довіри до страховика та забезпечення його стабільного розвитку.

Сучасний розвиток цифрових технологій відкриває широкі можливості для автоматизації ключових етапів врегулювання страхових подій, зокрема — процесу оцінки збитків. У ПрАТ «СК «ARX» одним із пріоритетних напрямів є впровадження технологічних рішень, що дозволяють проводити експрес-оцінку пошкоджень із використанням мобільних додатків та цифрових платформ.

Автоматизована система оцінки збитків передбачає використання спеціалізованого функціоналу в мобільному застосунку, який дає змогу клієнтам самостійно зафіксувати пошкодження — шляхом завантаження фото чи відеофайлів, опису ситуації та прив'язки до геолокації. На основі завантажених матеріалів система із застосуванням алгоритмів комп'ютерного зору та елементів штучного інтелекту може проводити первинний аналіз масштабу пошкоджень та формувати попередню вартісну оцінку [19].

Такий підхід дозволяє значно скоротити час на виїзд експертів, мінімізувати затрати на оцінювання, знизити ризики суб'єктивності у прийнятті рішень і підвищити об'єктивність у розрахунках. Крім того, клієнт отримує можливість швидше дізнатися про попередню суму компенсації, що позитивно впливає на рівень задоволеності послугами компанії.

Інтеграція мобільного рішення з внутрішніми CRM-системами дозволяє створити єдиний цифровий простір, у якому кожен страховий випадок супроводжується в автоматизованому режимі: від фіксації збитків — до формування виплати. Такий підхід забезпечує не лише оперативність, а й зменшення кількості помилок на кожному етапі обробки інформації.

Подальший розвиток автоматизованої системи оцінки збитків у ПрАТ «СК «ARX» передбачає розширення можливостей аналітики, впровадження машинного навчання на основі накопичених кейсів, а також розвиток партнерських сервісів — наприклад, інтеграцію з СТО або сервісними компаніями, що дозволить автоматично погоджувати вартість відновлення на підставі даних із баз партнерів.

Таким чином, автоматизація процесів оцінки збитків через мобільні додатки є не лише інструментом оптимізації внутрішніх процедур, а й важливим елементом побудови цифрової екосистеми страхової компанії, орієнтованої на якісне обслуговування клієнтів і підвищення конкурентоспроможності на ринку.

З метою узагальнення ключових напрямів удосконалення процесу врегулювання страхових випадків у ПрАТ «СК «ARX», доцільно представити відповідні заходи, інструменти реалізації та очікувані результати у вигляді таблиці. Це дозволяє наочно продемонструвати взаємозв'язок між стратегічними цілями компанії та впровадженими інноваціями.

Таблиця 3.1

**Основні напрями вдосконалення врегулювання страхових випадків у
ПрАТ «СК «ARX»**

Напрямок удосконалення	Інструменти реалізації	Очікуваний результат
Впровадження електронної системи подачі заявок	Мобільний застосунок та веб-платформа MyARX	Спрощення комунікації з клієнтом, скорочення часу подачі заявки
Підвищення прозорості та строків розгляду скарг	Цифрове відстеження статусу заявки, публічні звіти	Посилення довіри до компанії, зниження кількості скарг
Автоматизація оцінки збитків	Мобільна фіксація ушкоджень, AI-алгоритми оцінювання	Прискорення обробки, зменшення людського фактору

Узагальнюючи представлену інформацію, можна зробити висновок, що ПрАТ «СК «ARX» активно впроваджує інструменти цифрової трансформації, які спрямовані на оптимізацію процесів врегулювання страхових випадків. Комплексне використання електронних платформ, автоматизованих систем оцінювання та прозорих процедур обробки скарг дозволяє компанії забезпечити високий рівень клієнтського сервісу, зміцнити свою ринкову позицію та сформувати стійку репутацію інноваційного і надійного страховика.

В умовах високої турбулентності фінансового ринку, спричиненої повномасштабною війною, одним із визначальних факторів фінансової стабільності страхової компанії виступає ефективне управління інвестиційним

портфелем. Для ПрАТ «СК «ARX» це завдання набуває стратегічного значення, оскільки інвестиційна діяльність є джерелом додаткових надходжень, що дозволяє забезпечити платоспроможність навіть за умов зростання страхових виплат.

Оптимізація інвестиційного портфеля передбачає переорієнтацію вкладень у менш ризикові інструменти з гарантованим доходом, зокрема державні облігації внутрішньої позики (ОВДП), валютні депозити у стабільних банках, а також цінні папери міжнародних фінансових установ. Такий підхід зменшує ймовірність втрат через коливання ринку та дозволяє компанії підтримувати ліквідність навіть у разі різкого зростання кількості страхових випадків.

Крім того, ARX проводить аналіз географічної та валютної диверсифікації активів, що дозволяє уникати надмірної залежності від окремих сегментів економіки. Пріоритетними стають інвестиції, які одночасно відповідають критеріям безпеки, доходності та відповідності регуляторним нормам Національного банку України.

Урахування воєнних ризиків також вимагає регулярного перегляду структури активів з урахуванням потенційної втрати ліквідності окремих інструментів. З цією метою компанія використовує внутрішні стрес-тестування та актуарні моделі прогнозування, що дозволяє оперативно коригувати інвестиційну політику залежно від розвитку ситуації.

Таким чином, оптимізація інвестиційного портфеля в умовах воєнного часу є не лише необхідною умовою збереження фінансової стійкості, а й важливою складовою довгострокової платоспроможності страховика.

Для забезпечення довгострокової фінансової стабільності ПрАТ «СК «ARX» важливим інструментом є стратегія залучення міжнародного капіталу та активна участь у глобальних системах перестраховування. У сучасних умовах, коли ризики воєнного часу істотно впливають на обсяг і структуру страхових зобов'язань, співпраця з міжнародними партнерами дозволяє істотно знизити навантаження на власні резерви компанії.

Показовим прикладом такої співпраці є створення у 2024 році спільного фонду разом із DFC (Міжнародною фінансовою корпорацією розвитку США) та AON. Цей механізм передбачає страхове покриття для об'єктів середнього бізнесу, що постраждали або потенційно можуть постраждати внаслідок бойових дій. Залучення \$50 мільйонів у вигляді перестраховального капіталу не лише підвищує фінансову спроможність компанії, а й розширює спектр послуг, які ARX може надавати в умовах підвищеної ризикованості [35].

Крім того, участь у міжнародних перестраховальних програмах дозволяє компанії обмежувати концентрацію ризиків у межах окремих регіонів або категорій страхових продуктів. Це особливо актуально в контексті масових збитків, пов'язаних із руйнуванням інфраструктури, техніки або об'єктів нерухомості. Передача частини ризиків на перестраховання забезпечує збереження фінансової рівноваги навіть у разі виникнення катастрофічних подій.

Залучення іноземного капіталу також має позитивний ефект для іміджу компанії на внутрішньому ринку: наявність довіри з боку міжнародних партнерів слугує підтвердженням її надійності та прозорості, що впливає на лояльність клієнтів і партнерів.

Таким чином, використання механізмів міжнародного співфінансування та перестраховання виступає ключовим чинником зміцнення фінансової стійкості ПрАТ «СК «ARX» та адаптації її бізнес-моделі до умов високої ринкової невизначеності.

В умовах зростання страхових ризиків і нестабільності ринку ключовим фактором збереження платоспроможності ПрАТ «СК «ARX» є регулярний контроль за збитковістю страхових продуктів та оперативне коригування тарифної політики на основі актуарного аналізу. Такий підхід дозволяє забезпечити баланс між фінансовими зобов'язаннями компанії та її доходами, формуючи основу для стабільної прибутковості та довгострокової стійкості.

Контроль за збитковістю передбачає постійний моніторинг співвідношення між отриманими преміями та сумами виплат по кожному виду страхування. Продукти з підвищеним рівнем збитковості підлягають

детальному аналізу з боку фінансово-аналітичних і актуарних служб. У разі виявлення негативної динаміки ARX ініціює перегляд умов страхування, виключення або перегрупування покриттів, а також адаптацію тарифів до поточного рівня ризику

Актуарне коригування тарифів здійснюється на основі статистичних моделей, які враховують як історичні дані про страхові події, так і прогнози зміни ризиків у майбутньому. У процесі розрахунків враховуються фактори регіональної небезпеки, інфляційний вплив, коливання валютних курсів, зміни у поведінці клієнтів тощо. Це дозволяє формувати економічно обґрунтовані тарифи, які одночасно відповідають вимогам регулятора й залишаються прийнятними для страхувальників.

Додатково, важливим елементом контролю збитковості є сегментація клієнтської бази за рівнем ризику. Для надійних клієнтів можуть передбачатися програми бонусів або знижок, а для ризикованих — підвищені ставки або обмеження щодо обсягу покриття. Такий підхід сприяє не лише фінансовій рівновазі, а й формує відповідальну культуру страхування серед споживачів.

Зміцнення фінансової стабільності та підвищення платоспроможності ПрАТ «СК «ARX» є критично важливими у контексті воєнних загроз і економічної нестабільності. Для досягнення цієї мети компанія реалізує комплексні заходи, які охоплюють оптимізацію інвестиційної політики, диверсифікацію джерел капіталу та впровадження гнучкої тарифної політики. Узагальнення цих заходів представлено в таблиці нижче.

Таблиця 3.4

Основні напрями зміцнення фінансової стабільності ПрАТ «СК «ARX»

Напрямок удосконалення	Інструменти реалізації	Очікуваний результат
Оптимізація інвестиційного портфеля	Переорієнтація на безпечні активи, стрес-тестування	Зниження ризику втрат, підтримка ліквідності
Залучення міжнародного капіталу та участь у перестрахованні	Співпраця з DFC, AON, міжнародними фондами	Посилення платоспроможності, зменшення концентрації ризиків
Контроль за збитковістю та актуарне коригування тарифів	Моніторинг продуктів, розрахунок тарифів на основі ризиків	Фінансова збалансованість, підвищення точності цінової політики

Комплексний підхід до зміцнення фінансової стійкості дозволяє ПрАТ «СК «ARX» ефективно реагувати на зовнішні виклики, адаптуватися до змін ринку та зберігати високий рівень довіри серед клієнтів і партнерів. Використання сучасних фінансових інструментів, участь у міжнародних ініціативах і вдосконалення тарифної політики сприяють підвищенню конкурентоспроможності компанії в умовах невизначеності.

ВИСНОВКИ

У процесі написання кваліфікаційної роботи на тему «Рейтингова оцінка діяльності страхових компаній в Україні» було здійснено всебічне дослідження теоретичних засад, методичних підходів, нормативно-правового поля та практичних аспектів функціонування страхового ринку, а також проведено глибокий аналіз діяльності ПрАТ «Страхова компанія «ARX» як одного з провідних представників галузі.

У першому розділі розглянуто теоретико-методологічні основи функціонування страхового ринку. Визначено ключові функції страхових компаній: фінансову, інвестиційну, соціальну, попереджувальну та регуляторну. Обґрунтовано, що страхування виконує важливу роль у забезпеченні макроекономічної стабільності та соціальної безпеки. Проаналізовано наукові підходи до рейтингування, розкрито зміст критеріїв і показників рейтингової оцінки, зокрема таких як платоспроможність, рентабельність, фінансова стабільність, якість управління, відповідність регуляторним вимогам, інноваційність та клієнтоорієнтованість. Значну увагу приділено нормативно-правовому забезпеченню страхової діяльності, включаючи адаптацію до стандартів Solvency II та імплементацію ризик-орієнтованого нагляду Національним банком України.

У другому розділі здійснено комплексний аналіз діяльності ПрАТ «Страхової компанії «ARX». Представлено історію становлення компанії, її трансформацію після входження до складу міжнародного холдингу Fairfax Financial Holdings, а також охарактеризовано організаційну структуру, фінансові результати, динаміку страхових премій і виплат. Проведено оцінку рейтингової позиції компанії в контексті українського ринку, що засвідчило її належність до категорії найбільш фінансово стійких, репутаційно надійних та клієнтсько-орієнтованих страховиків країни. Установлено, що компанія демонструє стабільне зростання ключових фінансових індикаторів, активно впроваджує інноваційні продукти та адаптується до умов воєнного стану,

зокрема через створення спеціалізованих програм страхування від військових ризиків.

Третій розділ присвячено розробці рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності компанії. Проаналізовано наявні проблемні зони, зокрема ризики недостатньої диверсифікації портфеля, загрози репутаційного характеру, потребу в удосконаленні врегулювання страхових випадків. Запропоновано напрями стратегічного розвитку, серед яких — впровадження цифрових каналів комунікації, розширення партнерських програм, оптимізація витрат, зміцнення фінансової стійкості через підвищення капіталізації та запровадження ESG-підходів в управлінні. В окремому підпункті акцентовано на важливості репутаційного менеджменту та комунікаційної політики як інструментів підвищення довіри споживачів.

У четвертому розділі розкрито соціально-гуманітарний вимір діяльності страхової компанії через призму охорони праці, безпеки працівників і формування психологічного середовища. Визначено, що ефективне управління охороною праці забезпечується дотриманням чинного законодавства, системою інструктажів, наявністю відповідального персоналу та контролем за умовами праці. Особливу увагу приділено адаптації системи безпеки до умов воєнного стану, включаючи евакуацію, впровадження дистанційної роботи, інформаційну безпеку та психологічний супровід персоналу. Проаналізовано загрози професійного вигорання, викликані підвищеним емоційним навантаженням, та запропоновано шляхи їх подолання через впровадження програм підтримки ментального здоров'я, розвиток корпоративної культури турботи.

На підставі проведеного дослідження можна зробити узагальнений висновок, що рейтингова оцінка страхової компанії є складним, багатовимірним процесом, який поєднує фінансову аналітику, регуляторні критерії, управлінські практики та соціальні чинники. Вона виступає інструментом не лише вимірювання ефективності, але й стратегічного планування, управління ризиками та побудови довготривалої довіри до страховика з боку споживачів і партнерів.

Узагальнюючи результати, слід наголосити, що для забезпечення високих рейтингових позицій та стабільного розвитку страховим компаніям в Україні необхідно поєднувати фінансову дисципліну, інституційну відкритість, гнучкість до змін середовища, а також орієнтацію на соціальну відповідальність та інноваційний розвиток. Практичне значення проведеного аналізу полягає в можливості його використання як рекомендаційної бази для страхових компаній, органів нагляду та потенційних інвесторів у процесі ухвалення стратегічних управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васильєва Т.М. Фінансова стійкість страховиків: теорія, методика, практика. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2021. 286 с.
2. Закон України «Про страхування» № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
3. Chester A., Kauderer S., McShea C., Palmer F. “How the coronavirus could change US personal auto insurance. McKinsey & Company”, 2020. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/how-the-coronavirus-could-change-us-personal-auto-insurance>.
4. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
5. Міхальські Ф. Управління страховими компаніями: ризики, стабільність, нагляд. Варшава: PWE, 2020. 304 с
6. О. В. Конарівська «Оцінка страхових компаній на ринку страхових послуг». URL: https://www.researchgate.net/publication/358196849_OCINKA_DOHODIV_S_TRANOVIH_KOMPANIJ_NA_RINKU_STRANOVIH_POSLUG_UKRAINI Орченко О., Свирида О., Ковальчук С. «Медичне страхування як інструмент забезпечення демографічної безпеки країни. Цифрова економіка та економічна безпека: науково-практичний журнал.» 2022. С. 142. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.2-24>
- Заволока Ю., Єфременко А., Малащенко Ю. Особливості функціонування страхового ринку України в умовах сучасної цифрової трансформації. Економіка та держава. 2020. № 6. С. 102–106. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2020/18.pdf
7. Юрченко О., Свирида О., Ковальчук С. «Медичне страхування як інструмент забезпечення демографічної безпеки країни. Цифрова економіка та економічна безпека: науково-практичний журнал.» 2022. С. 142. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.2-24> Національний банк України. Біла книга. «Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні.» Київ, квітень 2020.

URL:

https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_insurance_2020.pdf?v=4

-----Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 № 2694-XII. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>

8. Національний банк України. Біла книга. «Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні.» Київ, квітень 2020. URL:
https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_insurance_2020.pdf?v=4

-----Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 № 2694-XII. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>

9. Український медичний часопис: веб-сайт. URL: <https://umj.com.ua/uk> (24.11.2024)

10. Інвестиції у глобальний InsurTech сектор в 2023 році скорочуються. Insurance TOP, №3(95), 2023. URL: <https://forinsurer.com/files/file00746.pdf>
Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 № 85/96-ВР (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
Інвестиції у глобальний InsurTech сектор в 2023 році скорочуються. Insurance TOP, №3(95), 2023. URL: <https://forinsurer.com/files/file00746.pdf>

11. Временко Л. В., Деркач К. І. «Сучасні тенденції розвитку конкуренції та монополізації на вітчизняному страховому ринку.» Бізнес-Інформ. 2019. с.358–

12. Третяк Д. Д., Поруба Я. С. Інноваційні технології в автотранспортному страхуванні. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 1. С. 30–36. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.1

13. GlobalData. Top 16 digital transformation trends in insurance in 2023. URL:<https://www.easysend.io/blog/top-16-digital-transformation-trends-in-insurance-in2022#EnterpriseITisevolving>

Національний банк України. Біла книга. Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні. Київ, квітень 2020. URL:
https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_insurance_2020.pdf?v=4

14. Опешко Н. С. Оцінка конкурентоспроможності страхових компаній. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2019.

15. Національний банк України. Стратегія розвитку FinTech в Україні до 2025. Липень 2020. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjdClp>
16. Shaw G., Baumann N. 2021 insurance outlook. 2021. URL: <https://www2.deloitte.com/global/en/insights/industry/financial-services>
- Осадчий С.С. Рейтингові оцінки у системі фінансового аналізу страхових компаній. К.: ДКС-Центр, 2022. 238 с.
17. Шкала міжнародних рейтингів страхових компаній Fitch Ratings <https://insurancetop.com/ra/fitch/ratings>.
18. ПрАТ «СК «АРХ». Офіційний сайт. Річні звіти та презентації. URL: <https://arx.com.ua/publicna-ta-finansova-informatsiya?tab=finansovi-zviti>
19. Ринок страхування в Україні 2023 рік. URL: <https://minfin.com.ua/ua/insurance/>
20. Страхування: підручник / В.Д. Базилевич та ін. Київ. 2008. 1019 с.
21. Ступак Ф. Я. Вступ до історії медицини. Медицина і первісне суспільство. Київ: НМУ, 2002. 64 с.
22. Інвестиції у глобальний InsurTech сектор в 2023 році скорочуються. Insurance TOP, №3(95), 2023. URL: <https://forinsurer.com/files/file00746.pdf>.
23. Чвертко Л. А., Корнієнко Т. О., Вінницька О. А. Цифровізація страхового бізнесу як дієвий важіль управління ризиками. Sciences of Europe. 2022. Вип. 89. С. 7–11.
24. Чуницька І. І., Ясентюк А. С. Функціонування страхового ринку України в умовах сучасної цифрової трансформації. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. 2021. № 23(51). С. 89–94. DOI: 10.25264/2311-5149-2021-23(51)-89-94.
25. Шірінян Л. В., Шашенко О. В., Шірінян А. А. Економіко-правовий аналіз розміщення страхових резервів страхових компаній і перестраховання у нерезидентів. Бізнес-Інформ. 2019. С. 257–363.

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2021 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	38 514	53 192
первісна вартість	1001	76 007	96 609
накопичена амортизація	1002	37 493	43 417
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	80 126	68 928
первісна вартість	1011	181 231	191 029
знос	1012	101 105	122 101
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	1 033 016
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	3 109	2 875
Відстрочені податкові активи	1045	37 779	50 821
Гудвил	1050	-	-
Відстрочені аквизиційні витрати	1060	377 550	510 666
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	66 146	120 102
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	603 224	1 839 600
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	512	751
виробничі запаси	1101	512	751
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	-	-
товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	431 466	515 665
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	9 222	12 265
з бюджетом	1135	124	2 586
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	2 281
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	5 811	1 301
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	129 607	184 921
Поточні фінансові інвестиції	1160	1 364 955	762 751
Гроші та їх еквіваленти	1165	470 104	328 445
готівка	1166	15	7
рахунки в банках	1167	469 348	327 569
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частина перестраховика у страхових резервах	1180	42 758	50 148
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	5 139	8 021
резервах незароблених премій	1183	37 619	42 127